

Evropská unie
Evropský sociální fond
Operační program Zaměstnanost

Evaluační zpráva Krnov

Mgr. Barbora Knížková

Říjen 2020

MINISTERSTVO
PRO MÍSTNÍ
ROZVOJ ČR

Agentura
pro sociální začleňování

Tento materiál vznikl za finanční podpory Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Zaměstnanost v rámci projektu „Systémové zajištění sociálního začleňování“, registrační číslo projektu CZ.03.2.63/0.0./0.0/15_030/0000605. Více na www.socialni-zaclenovani.cz.

Obsah

Seznam zkratk	4
Shrnutí evaluační zprávy	5
1 Úvod	6
2 Základní terminologie	6
3 Kontext lokality a spolupráce s ASZ	8
3.1 Geografický a demografický kontext	8
3.2 Socioekonomický kontext a rozsah sociálního vyloučení v obci (srovnání výchozího a současného stavu)	9
Kriminalita	11
Dluhy	12
Dávky	13
Zaměstnanost	14
Prevence kriminality a rizikového chování v Krnově	14
3.3 Spolupráce obce Krnov s ASZ	15
4 Zadání a cíle evaluace a metodologie	16
4.1 Evaluační otázky a evaluační kritéria	17
4.2 Limity evaluace	18
4.3 Tematické zúžení evaluace SPSZ	19
5 Evaluované priority a cíle SPSZ	19
6 Hlavní zjištění	24
6.1 Dopady evaluovaných opatření podle SPSZ a jejich zhodnocení	24
6.1.1 Dopad 1 – Snížení rizikového chování dětí a mládeže	32
6.1.2 Dopad 2 – Rozšíření odborného poradenství sociálních služeb	35
6.1.3 Dopad 3 – Stabilizace životní situace sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených rodin a osob	36
6.2 Naplňování cílů KPSVL	39
6.2.1 Adresnost a relevance	39
6.2.2 Konzistence s potřebami	40
6.2.3 Koordinace	40
6.2.4 Synergie na úrovni opatření	41
6.2.5 Udržitelnost	41
6.3 Spolupráce aktérů a ASZ	42
7 Závěry evaluace a doporučení	43
Seznam tabulek	45

Seznam grafů	45
Seznam schémat	45
Seznam obrázků	45
Seznam příloh	45
Seznam literatury	46

Seznam zkratek

ASZ – Agentura pro sociální začleňování
ČSÚ – Český statistický úřad
DnB – Doplatek na bydlení
LK – lokální konzultant
LP – lokální partnerství
KPSVL – Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám
MP – Městská policie
MPK – manažer prevence kriminality
MSK – Moravskoslezský kraj
MěÚ – Městský úřad
NNO – nestátní nezisková organizace
NZDM – Nízkoprahové zařízení pro děti a mládež
OMP – oblastní metodik prevence
OSPOD – Odbor sociálně-právní ochrany dětí
PČR OOP – Policie ČR, obvodní oddělení policie
PMS – Probační a mediační služba
PnŽ – Příspěvek na živobytí
PPP Bruntál – Pedagogicko-psychologická poradna Bruntál
PS – pracovní skupina
SMM – Správa majetku města
SPSZ – Strategický plán sociálního začleňování
SVL – sociálně vyloučená lokalita
ŠMP – školní metodik prevence
ŠVP – školní výukový plán
TAP – Tematický akční plán
ÚV – Úřad vlády
VRCHA – Výzkum rizikového chování adolescentů

Shrnutí evaluační zprávy

Následující zpráva předkládá výsledky zhodnocení spolupráce Agentury pro sociální začleňování (ASZ) s obcí Krnov v letech 2015 – 2018 na základě analýzy výstupů a výsledků implementace Strategického plánu sociálního začleňování 2015 – 2018, konkrétně implementace opatření, která se týkají oblasti Prevence kriminality a rizikového chování – toto tematické zúžení je dále vysvětleno v kapitole 4.3 Tematické zúžení evaluace SPSZ. Ve zprávě je evaluována realizace naplánovaných opatření a dosahování strategických cílů s ohledem na jejich dopad na stav sociálního vyloučení v obci. **Cílem zprávy je** popsat efekt jednotlivých opatření a jejich vliv na dosažení plánovaných dopadů, a poskytnout tak zpětnou vazbu partnerům v lokalitě, ASZ, ale také poskytovateli podpory a tvůrcům národních sociálních politik. Výsledky zprávy jsou využitelné pro nastavování dalších intervencí v oblasti sociálního začleňování ve městě Krnov i v jiných lokalitách, kde působí ASZ, a rovněž pro formulaci obecnějších politik řešení sociálního vyloučení.

Evaluační zpráva shrnuje **rozsah sociálního vyloučení v Krnově** a srovnává jeho aktuální stav se stavem v době, kdy byl SPSZ připravován. Ve všech sledovaných indikátorech (index kriminality, míra nezaměstnanosti, počet vyplacených sociálních dávek, podíl osob v exekuci) došlo k **pozitivní změně**, která značí celkový sociální vzestup obyvatel města. Čtyři SVL v Krnově identifikované v roce 2013 prošly v průběhu let dynamickým vývojem, jedna z nich zcela zanikla, druhá se vylidňuje, ve dvou zbývajících došlo k rekonstrukci domů.

Většina **opatření definovaných v SPSZ 2015 – 2018 byla naplněna**, evaluační zpráva se podrobně věnuje každému z aktérů, který se podílí na naplňování opatření v oblasti Prevence kriminality a rizikového chování. Následně definuje **3 zamýšlené dopady** SPSZ, kterými jsou: Snížení rizikového chování dětí a mládeže, Rozšíření odborného poradenství sociálních služeb a Stabilizace životní situace sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených rodin a osob.

U **Dopadu 1** (snížení rizikového chování dětí a mládeže) je vnímán pozitivní přínos aktivit primární prevence realizované na ZŠ, obzvláště v oblasti šikany a záškoláctví, dále jsou jako přínosné vnímány veškeré aktivity tří NZDM působících v Krnově. Evaluace dále shledává, že u skupiny adolescentů se nedaří dlouhodobě snižovat míru rizikového chování, na což poukazují jak výsledky šetření VRCHA, tak zkušenosti pracovníků školství i NZDM. Další problematickou oblastí je nedostatečné pokrytí SVL Albrechtické preventivními a volnočasovými aktivitami. Implementace SPSZ dále významně přispěla k dosažení **Dopadu 2** – rozšíření odborného poradenství sociálních služeb. V oblasti stabilizace životní situace cílové skupiny (**Dopad 3**) je u všech naplněných opatření vnímán pozitivní přínos pro klienty. Problematickým zůstává (stejně jako u práce s dětmi a mládeží) naplňování specifických potřeb obyvatel SVL Albrechtická.

Spolupráci města Krnov s ASZ je možné hodnotit jako **úspěšnou**, opatření se dařilo naplňovat a u většiny z nich je vnímán pozitivní přínos pro cílovou skupinu. Město nadále s ASZ spolupracuje v rámci tzv. Vzdálené komplexní podpory, díky které existuje i potenciál věnovat se aspektům, které tato evaluace shledává jako problematické či nedostatečně adresované.

1 Úvod

Následující zpráva předkládá výsledky zhodnocení spolupráce Agentury pro sociální začleňování (ASZ) s obcí Krnov v letech 2015 – 2018 zpracované na základě analýzy výstupů a výsledků implementace Strategického plánu sociálního začleňování 2015 – 2018, konkrétně implementace opatření, která se týkají oblasti Prevence kriminality a rizikového chování – toto tematické zúžení je dále vysvětleno v kapitole 4. Ve zprávě je evaluována realizace naplánovaných opatření a dosahování strategických cílů s ohledem na jejich dopad na stav sociálního vyloučení v obci/obcích. Cílem evaluace je **zhodnotit efekt jednotlivých opatření Strategického plánu sociálního začleňování 2015–2018 a lokálního partnerství na dosažení dopadů**, a poskytnout tak zpětnou vazbu partnerům v lokalitě, ASZ, ale také poskytovateli finanční podpory, příp. tvůrcům národních sociálních politik. Výsledky zprávy jsou využitelné pro nastavování dalších intervencí v oblasti sociálního začleňování v lokalitě Krnov i v omezených možnostech v jiných lokalitách, kde působí ASZ, případně pro formulaci obecnějších politik řešení sociálního vyloučení.

2 Základní terminologie

Agentura pro sociální začleňování

Agentura pro sociální začleňování, která je od roku 2020 jedním z odborů Ministerstva pro místní rozvoj ČR, byla v roce 2008 (ještě jako odbor Úřadu vlády ČR) ustavena jako ústřední nástroj státní správy pro řešení sociálního začleňování. V lednu 2020 se stala součástí struktury Ministerstva pro místní rozvoj ČR, konkrétně sekce pro bydlení a sociální začleňování, a i nadále je samostatným odborem pro sociální začleňování. Jejími dvěma základními úkoly je zajištění podpory obcím v procesu sociální integrace a odborná koordinace řešení sociálního vyloučení na národní úrovni. ASZ podporuje obce a města v tom, aby mohly plnit svoji funkci v zajišťování rovného přístupu ke vzdělávání, bydlení, zaměstnání, zdravotní péči a dalším zdrojům a institucím všem svým občanům bez ohledu na jejich sociální status.

Základním nástrojem ASZ při řešení sociálního vyloučení v konkrétní obci/obcích je **sítování a propojování relevantních místních aktérů**, které je nezbytným předpokladem pro implementaci integračních procesů. K tomu slouží tzv. **lokální partnerství** (LP), platforma, v jejímž rámci se koordinovaně řeší jednotlivé problematické oblasti prostřednictvím vytyčení strategických cílů a naplňování konkrétních opatření pro jejich naplňování. Strategické cíle, opatření k jejich dosahování a jiné inkluzivní aktivity jsou ukotveny v dokumentu s názvem **Strategický plán sociálního začleňování** (SPSZ), který je za odborné a facilitační podpory lokálního konzultanta ASZ vytvářen lokálním partnerstvím obce. SPSZ je ústředním nástrojem řešení sociálního začleňování v konkrétní obci, podle něhož spolupráce ASZ a obce probíhá, a na jehož základě je také možné zhodnotit úspěch intervencí a spolupráce aktérů včetně ASZ.

ASZ za dobu svého působení dosáhla značných úspěchů, především v odborném zmapování problému sociálního vyloučení a možností jeho řešení a v rozšíření sociálně inkluzivního diskurzu. Podařilo se jí v lokálních samosprávách implementovat nové způsoby práce představované především propojením, koordinací a aktivizací místních aktérů. Je schopna také pojmenovávat sociální problém přesněji a šířeji i s jeho příčinami, čímž je umožněna změna vnímání problému aktéry místní sociální politiky. Může poskytnout alternativu

k segregačním a restriktivním praktikám, v nichž vidí řada lokálních politiků jediný nástroj řešení.

V rámci své práce však naráží také na určité **limity**. Jedním z limitů je skutečnost, že vůči partnerům nedisponuje vlastními finančními zdroji a sehrává tak primárně úlohu odborného poradce a motivátora. Disponuje rovněž jen omezenými možnostmi systémového ovlivňování na úrovni národní politiky. ASZ je tedy hlavně zprostředkujícím aktérem, který nemá přímý vliv na stav sociálního vyloučení a sociálně vyloučených lokalit v obcích.

V současné době je nejsilnějším nástrojem vlivu na obce v rukou ASZ **Koordinovaný přístup k sociálně vyloučeným lokalitám (KPSVL)**, který umožňuje obcím spolupracujícím s ASZ exkluzivně podávat projekty do uzavřených nesoutěžních výzev, kde jsou pro ně předem alokovány finanční zdroje. Projektové poradenství v rámci KPSVL se tak stává zásadní intervencí ASZ ovlivňující řešení sociálního začleňování v obcích.

Sociální vyloučení

Pod pojmem sociální vyloučení chápeme proces vylučování lidí nebo skupin lidí na okraj společnosti, do chudoby a izolace. Tento způsob vyloučení se projevuje na různých úrovních, např. sociální, prostorové, ekonomické či symbolické. Sociálně vyloučení se nachází v situaci, kdy mají **ztížený přístup ke zdrojům** běžně dostupným většině obyvatel, zároveň s tím se snižuje jejich schopnost udržovat sociální kontakty s obyvateli mimo situaci sociálního vyloučení a možnosti participace na organizaci sociálního života a účasti v rozhodování. Se sociálním vyloučením je často spojena určitá míra **stigmatizace** ze strany většinové společnosti, která může izolaci ještě prohlubovat.

Sociální vyloučení se vyznačuje různými charakteristikami, které se v různých lokalitách vyskytují s různou intenzitou. Společná všem lokalitám a jejich obyvatelům je však skutečnost, že se potýkají s **několika zásadními existenčními problémy zároveň**, a tudíž jejich řešení, které by směřovalo k vymanění se ze stavu sociální exkluze, je natolik obtížné, že je pro sociálně vyloučeného takřka nedosažitelné bez vnější pomoci.

Základními indikátory sociálního vyloučení je materiální chudoba, dlouhodobá nezaměstnanost, závislost na státní podpoře, nízká kvalita a nejistota v bydlení, ztížený přístup ke kvalitnímu společnému vzdělávání, vysoká míra zadlužení, výskyt rizikového chování a kriminality a vysoká míra migrace. Jednotlivé ukazatele samy o sobě sociální vyloučení nezakládají. Je to teprve jejich kombinace, která zasaženým jedincům či rodinám brání v integraci či plnohodnotném životě a na různých úrovních je vylučuje ze společnosti. Každý z uvedených aspektů sociálního vyloučení může být v různých lokalitách a u různých jejich obyvatel zastoupen v jiné míře. Různé kombinace intenzity těchto jevů pak vytváří charakter jednotlivých lokalit, které se stejně jako lokální kontext mnohdy výrazně liší.

Pokud dochází k vyšší koncentraci osob s kombinací několika nebo všech výše zmíněných ukazatelů, hovoříme o **sociálně vyloučené lokalitě (SVL)**. Sociálně vyloučené lokality obvykle vznikají působením systémových aktérů či tržních mechanismů. Při jejich vzniku lze sledovat vnější příčiny tohoto procesu, jako jsou zákonné normy, tržní mechanismy a stanoviska zbytku společnosti i faktory vnitřní, mezi něž se řadí např. životní styl samotných sociálně vyloučených, které se často mezigeneračně reprodukuje. Specifickou roli v sociálním

vytlučení hraje etnicita. V českém kontextu se pak jedná o etnicitu romskou. Je však nutné důrazně se vyhradit proti zaměňování pojmu sociální vytlučení s příslušností k romskému etniku. Výše uvedený popis fenoménu sociálního vytlučení jasně dokládá, že stav vytlučení ze společnosti může postihnout kohokoliv, nehlédě na jeho etnickou příslušnost. Tomu také odpovídá zacílení intervencí Agentury pro sociální začleňování.

3 Kontext lokality a spolupráce s ASZ

3.1 Geografický a demografický kontext

Město Krnov se nachází v **Moravskoslezském kraji**, v těsné blízkosti polských hranic. Je součástí okresu Bruntál, od kterého leží 18 km severovýchodním směrem, dále se nachází v blízkosti okresního města Opavy – 22 km. Krnov je **obcí s rozšířenou působností**, do které spadají celkem 3 správní obvody obcí s pověřeným obecním úřadem: Krnov, Město Albrechtice a Osoblaha.

Obrázek 1: Administrativní mapa SO ORP Krnov

Zdroj: ČSÚ

Krnov měl k 31. 12. 2019 **23 257 obyvatel** (Český statistický úřad). Situační analýza sociálního vytlučení v Krnově provedená v roce 2019 na základě dat z ČSÚ uvádí, že v Krnově dochází k dlouhodobému poklesu počtu obyvatel, a to zejména obyvatel v produktivním věku. Naopak stoupá počet obyvatel v důchodovém věku, což dokládá i následující Tabulka 1.

Tabulka 1: Sociodemografická data za město Krnov od roku 2000 do roku 2017

	2017	2016	2015	2014	2013	2012	2011	2010	2009	2008	2007	2006	2005	2004	2003	2002	2001	2000
Stav obyvatel k 31. 12.	23 595	23 762	23 992	24 175	24 315	24 518	24 658	24 940	25 059	25 090	25 211	25 141	25 282	25 442	25 547	25 654	25 713	25 953
v tom ve věku 0 - 14	3 388	3 424	3 463	3 496	3 499	3 529	3 577	3 593	3 629	3 610	3 737	3 745	3 887	4 031	4 134	4 223	4 292	4 422
v tom ve věku 15 - 64	15 093	15 317	15 720	16 020	16 324	16 686	17 014	17 513	17 689	17 879	17 970	17 983	18 037	18 103	18 144	18 124	18 138	18 181
v tom ve věku 65+	5 114	5 021	4 809	4 659	4 492	4 303	4 067	3 834	3 741	3 601	3 504	3 413	3 358	3 308	3 269	3 307	3 283	3 350

Zdroj: Situační analýza 2019

3.2 Socioekonomický kontext a rozsah sociálního vyloučení v obci (srovnání výchozího a současného stavu)

Cílovou skupinou SPSZ města Krnov jsou osoby sociálně vyloučené nebo sociálním vyloučením ohrožené, které sídlí v identifikovaných sociálně vyloučených lokalitách (SVL), ubytovnách, případně jsou to osoby bez domova.

SPSZ 2015 – 2018 vycházel při identifikaci cílové skupiny ze situační analýzy zpracované Centrem pro společenské otázky SPOT, o.s. v roce 2013. Tato situační analýza uvádí **následující SVL a ubytovny** včetně odhadu počtu jejich obyvatel:

- 1) SVL Vrchlického, Mánesova Alšova: 8 obytných domů v chátrajícím stavu, odhad 230 obyvatel
- 2) SVL Stará, Libušina: 5 domů v chátrajícím stavu, odhad 80 – 95 obyvatel
- 3) SVL U požárníků: 1 obytný dům v chátrajícím stavu, odhad 20 – 25 obyvatel
- 4) SVL Albrechtická: 6 obytných domů ve špatném stavu, lokalita je vyloučená i prostorově (na okraji města se špatným spojením do centra), odhad 250 – 300 obyvatel
- 5) Soukromé ubytovny - Hotel Praha; ubytovna Karnola (BP byt, s.r.o.); ubytovna TJ Lokomotiva Krnov: kapacitu ani její naplnění situační analýza neuvádí

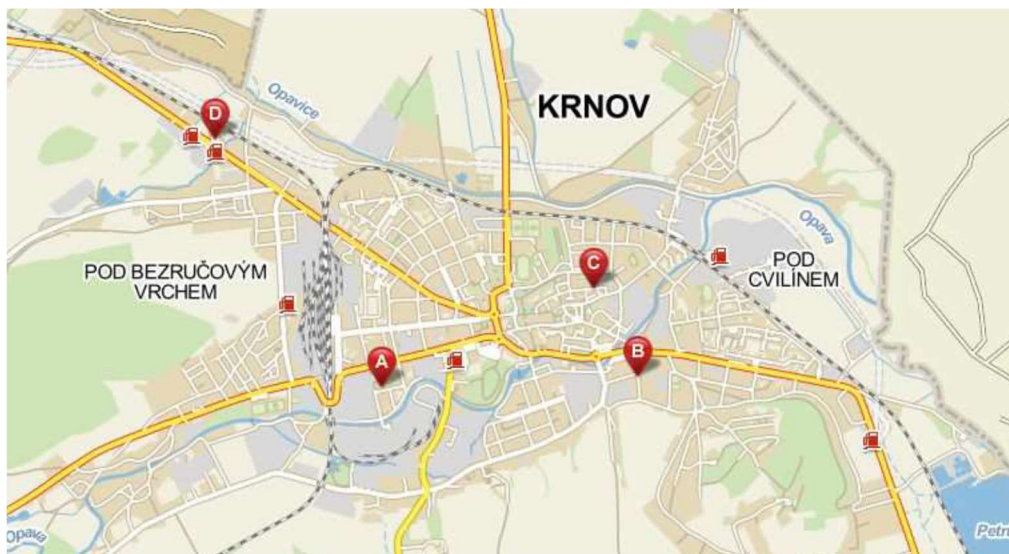
- 6) Dále se situace týká městské ubytovny v Chářovské ulici (kapacita až 30 osob) a azylového domu Armády spásy (kapacita 35 lůžek pro muže, 10 lůžek pro ženy, 9 lůžek pro matky a 21 lůžek pro děti v rámci samostatného zařízení pro matky s dětmi)

Počet osob sociálně vyloučených mimo SVL a ubytovny není znám.

Polohu čtyř SVL v rámci města uvádí následující obrázek:

Obrázek 2: Mapa Krnova s identifikovanými sociálně vyloučenými lokalitami.

Legenda: A: Vrchlického, Mánesova, Alšova; B: Stará a Libušina; C: U Požárníků; D: Albrechtická

Zdroj: Situační analýza SPOT, 2013

V průběhu přípravy a implementace SPSZ 2015 – 2018 došlo ve zmiňovaných lokalitách a ubytovnách **k významným změnám**, které zachycuje Situační analýza z roku 2019 i šetření provedené pro účely této evaluace. Změny a vývoj v SVL a ubytovnách v Krnově jsou popsány níže:

- 1) SVL Vrchlického, Mánesova, Alšova: v lokalitě od roku 2013 **dochází k odchodu obyvatel**, buď z vlastního rozhodnutí, nebo z rozhodnutí města, které dává nájemníkům výpověď. Obyvatelé odchází z velké části do Osoblahy, někteří se stěhují na jiná místa v rámci Krnova. Aktuální odhad počtu obyvatel je do 150 osob. Aktuálně jsou 4 domy v lokalitě prázdné a město se rozhodlo je zatím neobsazovat. Další vývoj SVL je v jednání, viz níže.
- 2) SVL Stará, Libušina: některé z domů v SVL byly **zrekonstruovány** a slouží Slezské diakonii a Armádě spásy jako domy **prostupného bydlení**. Dále pak dům (č. p. 7) je aktuálně v rekonstrukci a měly by v něm vzniknout městské sociální byty. Ostatní domy zůstávají ve špatném stavu, některé z nich jsou v soukromém vlastnictví. Aktuální odhad počtu obyvatel je 75.
- 3) SVL U požárníků: **lokalita již není považována za sociálně vyloučenou**. Dům se dostal do soukromého vlastnictví, byl zrekonstruován, část původních obyvatel se odstěhovala, dále na ulici U požárníků nejsou evidováni žádní příjemci příspěvku na živobytí.

- 4) SVL Albrechtická: všechny domy byly **zrekonstruovány a zatepleny**, aktuální odhad počtu obyvatel je stále 250 – 300. V možnostech spojení do centra města nedošlo ke změnám, SVL je nadále i prostorově segregovaná. Zároveň jako jediná SVL v Krnově vykazuje známky **sociálního napětí ve formě sousedských sporů**. Ty jsou dle terénních pracovníků způsobené tím, že lokalita byla původně obydlena majoritním obyvatelstvem především důchodového věku. V posledních letech se ale do lokality přistěhovalo několik romských rodin s malými dětmi, které vlivem nedostatku možností kvalitního trávení volného času narušují klidný ráz lokality, což vede k napětí a sporům.
- 5) Ubytovna Hotel Praha (naplněná kapacita 53 osob); Ubytovny BP byt, s.r.o.: ubytovna na ulici Tyršova (70 osob) a ubytovna na Náměstí míru (23 osob); Ubytovna TJ Lokomotiva: cílová skupina se změnila, ubytovává zahraniční dělníky.
- 6) Situace na městské ubytovně a azylovém domě Armády spásy zůstává stejná.

Kromě uvedených lokalit a ubytoven se problém sociálního vyloučení stále týká i osob žijících mimo segregované SVL, ať už osob bez domova, nebo osob žijících v jednotlivých bytech a domech po celém Krnově. Dle sociálního odboru města došlo (i kvůli vývoji v hlavní SVL Vrchlického, Mánesova, Alšova) k rozproštění sociálně vyloučených osob po městě, to ale nutně neznamená, že osoby byly plně začleněny a problém byl odstraněn. I z toho důvodu se sociální služby v Krnově **nesoustředí výhradně na SVL**, ale často mají klienty na území celého města.

Na městském úřadě dále aktuálně funguje pracovní skupina, která se zabývá budoucností lokality Vrchlického, Mánesova, Alšova. Součástí PS je Správa majetku města Krnov, vedení města, sociální odbor městského úřadu (MěÚ), sociální služby, architekt, odbor veřejných zakázek a další aktéři. Výsledky jednání zatím nejsou známy.

Specifický vývoj jednotlivých lokalit určuje i druhy a intenzitu sociálních služeb a opatření, která jsou v jednotlivých SVL realizována. Například v SVL Albrechtická začali v roce 2020 působit v rámci projektu MěÚ z Tematického akčního plánu (TAP) domovníci-preventisté, kteří řeší a předcházejí sousedským sporům, a pomáhají tak snižovat sociální napětí v lokalitě. Naopak v SVL Vrchlické, Mánesova, Alšova se dlouhodobě řeší hlavně problémy spojené s bydlením.

V následujících podkapitolách jsou doplněny klíčové charakteristiky a informace o jejich změnách v období platnosti evaluovaného SPSZ, které jsou důležité pro doplnění kontextu problematiky sociálního vyloučení v obci. Jako poslední je shrnuta situace v oblasti prevence kriminality a rizikového chování v Krnově.

Kriminalita

Moravskoslezský kraj, jehož je Krnov součástí, je dlouhodobě jedním **z nejzatíženějších regionů ČR z hlediska kriminality**. Mezi hlavní kriminogenní faktory, které ovlivňují vývoj v Krnově, patří podle Bezpečnostní analýzy města Krnov 2019 dlouhodobě vysoká míra nezaměstnanosti (6,1 % v roce 2019, více viz podkapitolu Zaměstnanost níže), poloha města v příhraniční oblasti, vysoká míra podílu recidivistů na trestné činnosti (32,6 % v roce 2019) a nepříznivá vzdělanostní struktura (Bezpečnostní analýza 2019, s. 2-3).

Mezi kriminogenní faktory bývá uváděna i existence čtyř SVL na území města Krnova. Zde je nutné podotknout, že vývoj jednotlivých SVL (zánik SVL U požárníků, vyhlidňování SVL Vrchlického, Mánesova, Alšova, rekonstrukce domů a rozšíření sociálních služeb v SVL Stará,

Libušina a Albrechtická) tuto skutečnost mění. Dle informací od aktérů prevence kriminality v Krnově v posledních letech „*nejdou ukazatelé, že by ty SVL byly oblastmi, kde by byl vyšší nápad trestné činnosti*“ (rozhovor, 16. 9. 2020). Při **šetření vnímání pocitu bezpečí obyvatel Krnova**¹ v roce 2016 byly SVL několika respondenty uvedeny jako nebezpečné oblasti (Vnímání pocitu bezpečí občanů Krnova, 2016). Při opakování tohoto šetření v roce 2019 se už SVL do výčtu nebezpečných oblastí nedostaly (Koncepte prevence kriminality města Krnova na léta 2020 – 2024, 2020). Je to i jeden z důvodů, proč se město Krnov opakovaně nerozhodlo zavést v SVL program Asistentů prevence kriminality.

Z následující tabulky využívající indexu kriminality vyplývá, že se v Krnově **dlouhodobě snižuje počet trestných činů**. Zároveň ovšem ve srovnání s indexem kriminality celé ČR můžeme vidět, že se trestnou činností nedaří snižovat tolik, jako v jiných místech ČR.

Tabulka 2: Srovnání vývoje indexu kriminality a počtu trestných činů v Krnově a ČR

Období	Krnov		ČR	
	Index kriminality	počet trestných činů	Index kriminality	počet trestných činů
1/2015 - 12/2015	188,6	579	236,2	247 628
1/2019 - 12/2019	165,4	508	189,6	198 839
pokles v p.b.	12,3		19,7	

Zdroj: mapakriminality.cz

Dluhy

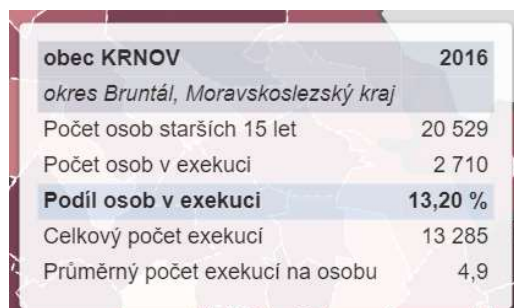
Na základě Obrázků 3 a 4 z Mapy exekucí a Tabulky 3, která srovnává vývoj v podílu osob v exekuci v Krnově a v celé ČR, je patrné, že **v Krnově se daří snižovat celkový počet osob v exekuci**, stejně jako celkový počet exekucí.

Tabulka 3: Srovnání podílu osob v exekuci v Krnově a celé ČR

Období	Krnov	ČR
2016	13,20%	9,30%
2019	11,66%	8,70%

Zdroj: mapaexekuci.cz

Obrázek 3: Stav exekucí v Krnově 2016

obec KRNOV	2016
<i>okres Bruntál, Moravskoslezský kraj</i>	
Počet osob starších 15 let	20 529
Počet osob v exekuci	2 710
Podíl osob v exekuci	13,20 %
Celkový počet exekucí	13 285
Průměrný počet exekucí na osobu	4,9

Zdroj: mapaexekuci.cz

¹ Šetření vnímání pocitu bezpečí obyvatel Krnova opakovaně provedlo město Krnov skrze své webové stránky. Vzorek respondentů byl vytvořen samovýběrem, nejedná se o reprezentativní vzorek, nicméně velikost vzorku i jeho věková struktura byla v opakovaném šetření v roce 2016 a 2019 velmi podobná.

Obrázek 4: Stav exekucí v Krnově v roce 2019

obec KRNOV	2019
<i>okres Bruntál, Moravskoslezský kraj</i>	
Počet osob starších 15 let	20 529
Počet osob v exekuci	2 393
Podíl osob v exekuci	11,66 %
Celkový počet exekucí	13 117
Průměrný počet exekucí na osobu	5,5
<u>Detail osob v exekuci:</u>	
Podíl (počet) dětí a mladistvých	0 % (6)
Podíl (počet) osob ve věku 18 až 29 let	10 % (244)
Podíl (počet) seniorů (65+)	10 % (249)

Zdroj: mapaexekuci.cz

Dávky

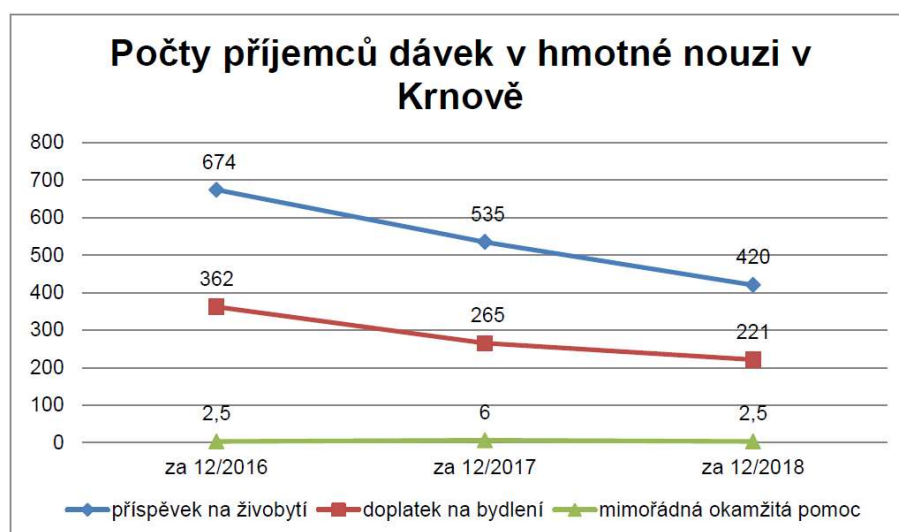
Tato kapitola vychází z kapitoly Statistiky výplat vybraných sociálních dávek a nezaměstnanost ze Situační analýzy sociálního vyloučení v Krnově, která byla provedena ASZ v roce 2019 a čerpala z veřejně dostupných dat ÚP do roku 2018 (Situační analýza, 2019, s. 15 - 17).

V roce 2018 bylo v Krnově vyplaceno 420 příspěvků na živobytí (PnŽ), 221 doplateků na bydlení (DnB) a mezi 1 až 5 dávkami mimořádné okamžité pomoci (anonymizovaný interval). Je třeba podotknout, že skutečný počet osob v hmotné nouzi může být vyšší, protože příjemce dávky má dopad i na osoby žijící ve stejné domácnosti. Zároveň ale jedna osoba může být příjemcem více druhů dávek.

Graf 1 ukazuje **vývoj počtu příjemců těchto dávek od roku 2016 do roku 2018**. Lze v něm pozorovat jasný trend snižování počtu příjemců. Tento fakt bude dále rozebrán v kapitole 6, dopad 3.

Graf 1: Počty příjemců dávek v hmotné nouzi v Krnově

Legenda: v případě výplaty do 5 dávek v měsíci byl kvůli anonymizaci využit interval 1-5, tento interval byl v grafu nahrazen hodnotou 2,5

Zdroj: Situační analýza 2019

Situační analýza 2019 dále definuje **ohniska příjemců sociálních dávek**.

Největším ohniskem je Hlavní náměstí, kde se nenachází žádná SVL, ale stojí tam budova městského úřadu, kde má mnoho příjemců registrovaný trvalý pobyt. Mezi další ohniska patří **ulice Albrechtická** (na které se nachází jedna ze SVL, ulice je ale dlouhá a hustě osídlená, nemusí to tedy znamenat, že všichni příjemci dávek pochází ze zmíněné SVL), dále **ulice Opavská** (bez SVL), **ulice Alšova, Stará a Libušina** (všechny 3 jsou součástí hlavních krnovských SVL). Několik příjemců dávek nacházíme i na **Sídlišti pod Cvilínem**. Dle informací z rozhovorů s pracovníky MěÚ a terénními pracovníky v Krnově se právě na Sídliště pod Cvilínem podařilo přestěhovat několik rodin původně žijících na SVL Vrchlického, Mánesova, Alšova, vývoj na sídlišti ale není vyhodnocen jako vznik nové SVL (Rozhovory, 25. 9. a 13. 10. 2020).

Zaměstnanost

Tato kapitola vychází z bezpečnostní analýzy města Krnova, která využívá dat z MPSV a uvádí meziroční srovnání míry registrované nezaměstnanosti v Krnově.

Informace z Bezpečnostní analýzy byly uspořádané do tabulky, ze které je patrný **pokles míry nezaměstnanosti v letech 2016 – 2019**.

Tabulka 4: meziroční srovnání míry registrované nezaměstnanosti v Krnově

Období	Míra registrované nezaměstnanosti
2014	12,40%
2015	11%
2016	9,80%
2017	7%
2018	6,10%
2019	6,10%

Zdroj: Bezpečnostní analýza 2019

Snižování míry nezaměstnanosti je v posledních letech **celorepublikovým trendem**. V Krnově došlo ke změnám v situaci a trhu práce, změnila se i cílová skupina původních opatření SPSZ v oblasti zaměstnanosti (rozhovor, 25. 9. 2020). Nicméně je třeba mít na paměti, že při srovnání s celorepublikovou mírou nezaměstnanosti, která v roce 2019 činila 2,0 % (Český statistický úřad), je nezaměstnanost v Krnově stále významný problém.

Prevence kriminality a rizikového chování v Krnově

Problematika prevence kriminality a rizikového chování byla v Krnově adresována už před vstupem města do spolupráce s ASZ, a to v rámci **Komunitního plánování sociálních služeb** a **Komise prevence kriminality**. Ve spojitosti se SPSZ nevznikla v Krnově žádná nová organizace, která by byla aktérem prevence kriminality, v průběhu plánování byla ale rozšířena **pozice manažera prevence kriminality** (Odbor školství, MěÚ) na samostatnou pozici s plným úvazkem. Pro více informací o fungování pozice viz kapitolu 6.

Hlavními aktéry prevence kriminality v Krnově byly a jsou:

- Sociální odbor MěÚ - terénní program města
- Sociální odbor MěÚ – kurátorka pro dospělé
- OSPOD
- Odbor školství MěÚ – manažerka prevence kriminality
- Školní metodici prevence (ZŠ a SŠ)
- Oblastní metodik prevence (PPP Bruntál)
- NNO KrystalHelp, z.ú.
- NNO Lexikona, z.s.
- NNO Slezská diakonie, oblast Krnov
- NNO Charita Česká republika, Krnov
- NNO EUROTOPIA.CZ, o.p.s., Krnov
- NNO Armáda spásy Krnov
- Policie České republiky, OOP Krnov
- Městská policie Krnov

V SPSZ 2015 – 2018 byly definovány **následující problematické oblasti**, na které se soustředila navrhovaná opatření: chybějící odborné poradenství (právní, dluhové, psychologické/ psychoterapeutické), výskyt sociálně patologických jevů (drogy, alkohol, tabák, šikana, záškoláctví), možnosti trávení volného času, bezdomovectví, prevence u seniorů, předcházení recidivy osob propuštěných z výkonu trestu, hazard, informovanost, majetková trestná a přestupková činnost (Strategický plán sociálního začleňování Krnov 2015 – 2018, s. 18).

Pro doplnění informací k vývoji prevence kriminality a rizikového chování v Krnově je vhodné dodat, že v roce 2013 byl v Krnově **zakázán podomní a pochůzkový prodej**, v roce 2015 pak město vyhlásilo úplný **zákaz hazardu a zavřeny byly i zastavárny**.

3.3 Spolupráce obce Krnov s ASZ

Město Krnov spolupracuje s ASZ **od roku 2013**, kdy byl vytvořen Strategický plán města Krnova pro období 2014 – 2016. Následně bylo v roce 2015 podepsáno Memorandum mezi městem Krnovem a ASZ o přistoupení ke Koordinovanému přístupu k sociálně vyloučeným lokalitám, v rámci kterého byl vytvořen a schválen **Strategický plán sociálního začleňování města Krnov 2015 – 2018**, na který se soustředí tato evaluace. SPSZ 2015 - 2018 byl zaměřen celkem na čtyři témata, a to na vzdělávání, bydlení, bezpečnost a zaměstnanost. Oblast vzdělávání byla však následně řešena samostatně, a to v rámci Místního plánu inkluze, který převzal veškeré identifikované problémy v oblasti vzdělávání.

V současné době je spolupráce Krnova s ASZ ve formě tzv. **Vzdálené komplexní podpory**, kdy je Krnov stále podporován lokální konzultantkou, koordinace lokálního partnerství a SPSZ ale přešla plně do kompetencí města, respektive **manažera SPSZ** ze sociálního odboru MěÚ. V rámci tzv. Vzdálené komplexní podpory KPSVL vzniknul v Krnově roce 2019 **Tematický akční plán 2019 – 2022** zaměřující se na oblast dluhové problematiky a bydlení, dále nový SPSZ na roky 2020 – 2023, který se zaměřuje na tři oblasti, a to Bydlení, Zaměstnanost a Prevence sociálně-patologických jevů.

4 Zadání a cíle evaluace a metodologie

Pro zhodnocení výsledků spolupráce obcí s Agenturou pro sociální začleňování byla zvolena dopadová evaluace založená na zjišťování dopadů uskutečněných intervencí. Dopady vznikají přímým i nepřímým působením výstupů realizovaných opatření. Existence dopadů je zkoumána pomocí evaluačních ukazatelů. Evaluační ukazatele jsou měřitelné indikátory, jejichž pomocí je zjišťováno, jaká změna (dopad) byla způsobena prostřednictvím realizovaných opatření. Evaluační ukazatele mohou být kvantitativní i kvalitativní povahy a jsou vytvářeny na základě expertních znalostí ASZ o jednotlivých tematických oblastech. Pro formulování evaluačních ukazatelů byla využita logika teorie změny². Východiskem teorie změny je strategický plán sociálního začleňování evaluované obce, který je analyzován logikou zachycenou níže ve schématu 1. Každé opatření nemusí, a obvykle nemá, svůj unikátní dopad. Často má více opatření jeden společný dopad.

Schéma 1: Postup při stanovování dopadů intervencí

V úvodní fázi evaluace lokality je vytvářen evaluační design, do něhož jsou zaneseny strategické a obecné cíle ze SPSZ, opatření, kterými jsou dosahovány, jejich výstupy a očekávané dopady spolu s evaluačními ukazateli. Realizované a nerealizované výstupy jsou zjišťovány za pomoci lokálního konzultanta či místních aktérů a dopady jsou definovány s ohledem na specifický kontext lokální situace. V případě některých intervencí – typicky u posilování kapacit sociálních služeb – zůstáváme při formulování dopadů spíše na úrovni výstupů, neboť zjišťování dopadů by vyžadovalo využití výrazně robustnějších výzkumných metod, než umožňuje evaluační proces v ASZ.

Při evaluaci ve městě Krnov, která probíhala v roce 2020, byly využity následující **výzkumné metody a techniky**:

- **polostrukturované rozhovory** s členy PS Prevence kriminality a rizikového chování LP a dalšími aktéry prevence kriminality v Krnově
 - KrystalHelp
 - Manažerka prevence kriminality (MěÚ, odbor školství)
 - Dluhová poradna Lexikona
 - Manažer SPSZ (MěÚ, sociální odbor)
 - EUROTOPIA.CZ, o.p.s.
 - Armáda spásy
 - Pracovník NZDM Zvídálek
- **telefonické rozhovory**
 - Lokální konzultantka ASZ

² viz Rukověť evaluátora, ASZ 2018.

- Terénní pracovnice a domovník-preventista z terénního sociálního programu města Krnov
- Slezská diakonie, služba ELPIS
- Školní metodici prevence (základní školy)
- Kurátorka pro dospělé (MěÚ, sociální odbor)
- **desk research**
- **analýza dat**
 - z veřejně přístupných zdrojů (*Mapa kriminality, Mapa exekucí, Mapa bankrotů*)
 - poskytnutých místními aktéry (*data sociálních služeb, data městského úřadu, data základních škol*)

4.1 Evaluační otázky a evaluační kritéria

Jak již bylo uvedeno výše, účelem evaluace je posoudit míru naplnění cílů specifikovaných v SPSZ 2015 – 2018 a také dopady implementovaných opatření na cílovou skupinu. Posouzení dopadů není možné bez detailní analýzy jednotlivých opatření, resp. projektů, vždy s ohledem na jejich adresnost, relevanci a konzistenci vůči potřebám cílové skupiny, s ohledem na koordinaci s ostatními aktéry, a také s ohledem na podporu synergií relevantních pro podporu osob ohrožených sociálním vyloučením. Evaluace zároveň přihlíží na prosazení změny v oblasti sociálních (integračních) politik v lokalitě, včetně zhodnocení činnosti lokálního partnerství a podpory obdržené od ASZ.

Klíčové otázky, které navigují evaluaci, jsou strukturovány takto:

Dopady, resp. konsekvence přijatých opatření

- Vytvořila či přispěla opatření k dosažení dopadů?
- Které partikulární aspekty opatření přispěly k prosazení změn (pozitivních i negativních) v životě osob ohrožených sociálním vyloučením?
- Komu dopady opatření pomohly, jakým způsobem a za jakých okolností?
- Objevily se nějaké rozdíly v dopadech opatření na různé věkové, etnické či genderové skupiny osob?
- Lze realizovaným opatřením připsat dosažené změny?
- Objevily se nějaké nezamýšlené dopady (pozitivní a negativní) opatření, např. dopady na vztahy mezi příjemci a osobami, které nebenefitovaly z implementace opatření?
- Jaký byl vliv ostatních faktorů (nad rámec jednotlivých opatření), které ovlivnily dosažení cílů?
- Jaké další investice jsou vyžadovány pro to, aby byla zajištěna udržitelnost výsledků dosažených v rámci opatření?

Adresnost a relevance

- Adresují opatření skutečné potřeby cílové populace osob?
- Byla opatření vhodně nastavena pro to, aby adresovala potřeby osob nejvíce ohrožených sociálním vyloučením?

Konzistence

- Je rozsah opatření z pohledu kapacit služeb konzistentní s potřebami osob ohrožených sociálním vyloučením v dané lokalitě?

Koordinace

- Změnila se koordinace mezi aktéry implementujícími jednotlivá opatření v dané lokalitě?
- Zapojily se domácnosti ohrožené sociálním vyloučením do aktivit/opatření zaměřených na jejich podporu?

Udržitelnost

- Jaké jsou hlavní faktory (interní i externí), které pozitivně či negativně ovlivní udržitelnost opatření?

Klíčové otázky, které navigují evaluaci v oblasti hodnocení **lokálního partnerství a podpory obdržené od ASZ**, jsou následující:

- Jaké bylo očekávání klíčových aktérů od Lokálního partnerství?
- Jak klíčoví aktéři hodnotí proces přípravy SPSZ?
- Jak klíčoví aktéři hodnotí podporu poskytovanou ASZ? Jak spolupracují?
- Jaké hlavní úsilí nyní vyvíjí obec v oblasti přístupu k sociální problematice a sociálnímu vyloučení?
- Jak klíčoví aktéři hodnotí celkovou užitečnost SPSZ?
- Podařilo se zachytit všechny relevantní aktéry a zahrnout je do spolupráce?
- Měla jejich spolupráce efekt ve smyslu nových projektů nebo zvýšení kapacity již existujících?
- Je spolupráce udržitelná do budoucna?

Analytická část (kap. 6 – Hlavní zjištění) je členěna dle jednotlivých evaluačních kritérií, kde v jednotlivých podkapitolách evaluace usiluje o zodpovězení otázek uvedených výše.

4.2 Limity evaluace

Evaluace dopadů spolupráce ASZ a obcí se sociálně vyloučenými lokalitami naráží na několik zásadních limitů. Některé z nich jsou obecnými metodologickými problémy evaluace sociálních jevů, jiné se týkají specifík práce ASZ.

Specifickými omezeními vyplývajícími z povahy ASZ jako organizace a její činnosti, která jsme zmiňovaly již v předchozí kapitole, je zejména rozpor mezi tím, že **primární cílovou skupinou ASZ je obec a místní institucionální aktéři**, avšak zvolená evaluační metoda šetří dopady intervencí na sociálně vyloučené osoby, kteří jsou pro ASZ sekundární, tedy nikoliv bezprostřední, cílovou skupinou. Již z tohoto východiska vyplývá, že činnost ASZ může mít pouze **zprostředkovaný vliv na vznik dopadů** v sociálně vyloučených lokalitách. Zásadní roli v jejich uskutečnění má aktivita místních aktérů, kterou může ASZ podpořit, nemůže ji však zastoupit.

Problémem pro aplikaci dopadové evaluace je rovněž skutečnost, že strategické plány sociálního začleňování mnohdy nejsou vytvořeny ve vhodné logické struktuře, která by implikovala očekávané dopady. S tím souvisí také **absence průběžného monitoringu**

výstupů a sběru potřebných dat a informací pro hodnocení změn stavu sociálního vyloučení či postupu průběhu sociální integrace.³

Zároveň musíme vzít v úvahu také komplexní povahu sociálního problému, jímž je sociální vyloučení. Do jeho vývoje, stejně jako obecně do vývoje společnosti, silně **intervenuje velké množství vnějších faktorů**, které ASZ, ale ani obce a jejich obyvatelé nemohou nijak ovlivnit. K vnějším intervenujícím faktorům můžeme přiřadit i **systémové nastavení** jednotlivých politik státu, které determinuje možnosti řešení různých aspektů sociálního vyloučení. Další důležitou skutečností, kterou musíme mít na mysli při hodnocení spolupráce obcí s ASZ, je to, že integrační procesy jsou dlouhodobé povahy a jejich výsledky se projevují až po delší době, od intervencí tedy nelze očekávat okamžitý dopad a změny v sociálně vyloučených lokalitách.

Jiný limit prováděné evaluace představuje **nedostatek dostupných relevantních dat** takřka ve všech oblastech intervencí, a to především dat vztažených k malým územním jednotkám a k identifikovaným sociálně vyloučeným lokalitám. Data, která jsou poskytována místními aktéry, pak mívají různou strukturu, obsah i validitu. Navíc je obvykle nelze ověřit z jiných zdrojů.

S ohledem na uvedená obecná i specifická metodologická omezení je při evaluaci kladen důraz na **kvalitativní zkoumání**, které umožní podat hlubší kontextuální hodnocení dopadů intervencí a vytvořit co nejvěrnější obraz stavu lokality.

4.3 Tematické zúžení evaluace SPSZ

Po provedení několika pilotních evaluací se ukázalo, že komplexní evaluace, tj. evaluace dopadů všech realizovaných cílů a opatření SPSZ, je kapacitně náročná a tato náročnost s velikostí města obvykle stoupá. Zároveň opatření v některých tematických oblastech mají menší rozsah a záběr a jejich vliv na celkovou situaci v dané oblasti (např. zaměstnanosti) je menší a zároveň předvídatelný i bez podrobné evaluace. Proto evaluační tým po diskuzi s řídicím orgánem projektu OPZ přistoupil k tematickému zúžení každé evaluace. **Další evaluační zprávy včetně této se proto zaměří vždy na zhodnocení jedné vybrané oblasti definované v SPSZ** na základě tematických oblastí řešených Agenturou pro sociální začleňování. Při výběru této oblasti bude přihlédnuto ke specifickým evaluované lokality – rozsah opatření tematické oblasti v dané lokalitě a rozsah naplněných opatření, další plánované zaměření obce v oblasti sociálního začleňování – i k zajištění pestrosti evaluovaných témat napříč lokalitami. Na základě těchto měřítek byla **v obci Krnov vybrána pro evaluaci oblast Prevence kriminality a rizikového chování**.

5 Evaluované priority a cíle SPSZ

V následující tabulce č. 5 jsou uvedeny evaluované priority a cíle SPSZ 2015 – 2018 (oblast Prevence kriminality a rizikového chování), včetně informací, zda jednotlivá opatření byla či nebyla naplněna, a jejich odůvodnění. Uvedená zjištění jsou formulována na základě studia podkladů, evaluačního šetření v lokalitě a rozhovorech s aktéry uvedenými v kapitole 4.

³ Od roku 2019 v této lokalitě probíhá monitoring dopadů projektů ve vztahu k opatřením navrženým v SPSZ.

Tabulka 5: Priority a cíle evaluované na základě tematického zúžení

1. Priorita: Snížit výskyt rizikového chování	
1.1 Obecný cíl: <i>Do konce roku 2018 systemizována primární prevence na ZŠ a SŠ ve městě a vytvořena síť spolupracujících subjektů pro řešení záškoláctví a šikany.</i>	
1.1.1 Specifický cíl (opatření)	Realizováno dotazníkové šetření mezi žáky ZŠ a SŠ
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
Ano	Od roku 2016 probíhá pravidelně 1x za rok v 7. třídách ZŠ (dle metodiky VRCHA) od roku 2016. V případě potřeby je ve třídách realizováno sociometrické šetření (PPP Bruntál).
1.1.2 Specifický cíl (opatření)	Realizovány programy všeobecné a indikované primární prevence rizikového chování
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
Ano	Všeobecná – je zahrnována do ŠVP, probíhá průběžně, ve spolupráci s pracovišti primární prevence a manažerkou prevence kriminality Indikovaná – je řešena, pokud je jedinec nebo skupina vystaven/a působení výrazně rizikových faktorů nebo došlo k rizikovému chování – ve spolupráci s PPP Bruntál.
1.1.3 Specifický cíl (opatření)	U 50 pedagogů a dalších pracovníků působících ve vzdělávání rozvíjeny kompetence v oblasti prevence rizikového chování
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
Ano	Každoročně je realizován dvoudenní seminář Vzdělávání aktérů prevence kriminality, od roku 2016, účastní se cca 25 – 30 pedagogů. Dále jsou realizovány jednorázové vzdělávací akce (např. sexting, šikana, klima ve škole, ...), některých z nich se účastní až 50 pedagogů a dalších aktérů prevence kriminality.
1.1.4 Specifický cíl (opatření)	Ověřen a v případě potřeby inovován systém prevence záškoláctví, včetně skrytého
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
Částečně	Školy mají zavedené postupy řešení, prevence záškoláctví je součástí ŠVP, systém nebyl inovován, ale je považován za funkční.
1.1.5 Specifický cíl (opatření)	Vytvořena partnerská síť pro řešení šikany na ZŠ a zavedena účinná opatření vedoucí k omezení šikany a jejímu systémovému řešení
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
Ano	Školy postupují podle metodiky MŠMT, ŠMP a výchovní poradci absolvovali celodenní seminář na řešení šikany a agrese u žáků, prevence šikany je součástí ŠVP. V případě potřeby existuje funkční spolupráce s PPP Bruntál a dále s Policií ČR a OSPOD.

1. Priorita: Snížit výskyt rizikového chování	
1.2 Obecný cíl: <i>Do konce roku 2018 200 osobám s návykovým chováním poskytnuta odborná podpora v rámci prevence a léčby závislostí.</i>	
1.2.1 Specifický cíl (opatření)	90 osob podpořeno v rámci adiktologického poradenství
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
Ano	Realizováno v rámci projektu KPSVL, realizoval Krystalhelp Krnov. Za dobu trvání projektu bylo v rámci adiktologického ambulantního poradenství podpořeno 120 osob.
1.2.2 Specifický cíl (opatření)	Podpořeno 110 uživatelů drog v rámci terénního programu

Splnění/nesplnění	Odůvodnění
Ano	Dlouhodobě realizuje Krystalhelp Krnov, za rok 2019 podpořeno cca 105 klientů, ročně podpořeno průměrně cca 90 klientů. Vzhledem k tomu, že problémových uživatelů drog je v Krnově dle kvalifikovaných odhadů 200 – 300, dá se předpokládat, že indikátor byl naplněn.

1. Priorita: Snížit výskyt rizikového chování	
1.3 Obecný cíl: <u>Do roku 2018 snižováno riziko opakované trestné činnosti u mladistvých a dospělých formou probačních a resocializačních programů.</u>	
1.3.1 Specifický cíl (opatření)	25 mladistvých se zúčastní probačního programu
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
Ano	Realizuje organizace Eurotopia. V roce 2019 se zúčastnilo 7 mladistvých klientů Programu K2, návazných probačních programů pak 17 klientů.
1.3.2 Specifický cíl (opatření)	Podpořen vznik probačního a resocializačního programu pro dospělé
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
Ano	Realizuje organizace Eurotopia. V roce 2019 se zúčastnilo 7 dospělých klientů v rámci Programu K2, dále 31 dospělých klientů resocializačního programu.

2. Priorita: Zajistit dětem a mládeži dostupné a aktivní trávení volného času.	
2.1 Obecný cíl: <u>Do konce roku 2018 rozšířeny a zkvalitněny možnosti trávení volného času pro nejméně 320 dětí a mládeže ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí.</u>	
2.1.1 Specifický cíl (opatření)	Zmapovány potřeby a bariéry v oblasti trávení volného času dětí a mládeže ze SVL
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
Ne	Bylo součástí projektu organizace Eurotopia, který nebyl schválen z formálních důvodů.
2.1.2 Specifický cíl (opatření)	Podpořeny volnočasové aktivity s dětmi ze SVL Vrchlického, Mánesova, Alšova
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
Ano	Zajišťují NNO v rámci NZDM (v dotčené SVL konkrétně Charita Krnov – NZDM Zvídálek, Eurotopia – NZDM Caravan)
2.1.3 Specifický cíl (opatření)	20 žáků ZŠ ze sociálně znevýhodněného prostředí se každoročně účastní letního příměstského tábora
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
Ano	Realizuje Eurotopia. V rámci NZDM Caravan proběhly jarní příměstský tábor, letní příměstský tábor a letní pobyt, který byl mimo jiné určen také dětem ze SVL.
2.1.4 Specifický cíl (opatření)	Realizovány nejméně 2 komunitní aktivity v SVL ročně
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
Ano	Realizováno v rámci komunitní práce – Eurotopia. V roce 2019 realizováno celkem 5 větších aktivit (např. oslavy mezinárodního dne Romů se zúčastnilo 160 osob). Na realizaci komunitní práce měla podaný projekt i Armáda spásy, projekt byl významně krácen a AS od realizace ustoupila.
2.1.5 Specifický cíl (opatření)	Vybudováno adekvátní zázemí pro volnočasové aktivity v NZDM na Opavské 26

Splnění/nesplnění	Odůvodnění
Ne	Projekt nebyl podán, NZDM realizuje Armáda spásy, aktuálně připravuje rekonstrukci z vlastních zdrojů.
2.1.6 Specifický cíl (opatření)	Vybudovány dětská hřiště v lokalitách Vrchlického, Mánesova, Alšova a na ulici Albrechtická
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
Částečně	V rámci realizace komunitní práce (Eurotopia) bylo po zimě v parku namontováno pískoviště, byly nakoupeny herní prvky, které dětem v lokalitě slouží k aktivnímu trávení volného času. SVL Albrechtická v přípravě ve spolupráci sociálního odboru MěÚ a Armády Spásy.

3. Priorita: Vytvářet podmínky pro stabilní rodinné zázemí a předcházet zadlužování osob sociálně vyloučených nebo sociálním vyloučením ohrožených.	
3.1 Obecný cíl: Do konce roku 2018 stabilizována či zlepšena životní situace, zejména v oblasti sociální, zdravotní a vztahové v 90 rodinách a u 530 osob.	
3.1.1 Specifický cíl (opatření)	380 osobám poskytnuto odborné sociální a právní poradenství (ambulantní i terénní formou)
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
Ano	Realizovaly NNO Lexikona a Eurotopia. V rámci KPSVL projektu (Dluhová poradna Lexikona) bylo za dobu jeho trvání podpořeno 425 osob. Mimo projekt podpořeno 627 klientů. Organizace Eurotopia podpořila 132 klientů za rok.
3.1.2 Specifický cíl (opatření)	Zavedena pozice sociálně-zdravotního pracovníka
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
Ne	V období platnosti SPSZ 2015 – 2018 nerealizováno. V rámci přípravy nového SPSZ na období 2020 – 2023 nebylo zavedení této pozice vyhodnoceno jako nadále potřebné.
3.1.3 Specifický cíl (opatření)	30 rodin ročně podpořeno v rámci odborného sociálního poradenství pro rodiny s dětmi a návazných aktivit
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
Ano	120 rodin podpořeno v rámci služeb Eurotopia, dále byly realizovány 2 pobyty pro rodiny s dětmi, účastnilo se 8 rodin s 16 dětmi, 4 interaktivních seminářů se účastnilo 25 rodičů.
3.1.4 Specifický cíl (opatření)	Vytvořena síť spolupracujících subjektů v oblasti péče o rodinu a dítě
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
Ano	Síť spolupracujících subjektů funkční v rámci komunitního plánování v Krnově i KPSVL.
3.1.5 Specifický cíl (opatření)	150 ohroženým seniorům v předdůchodovém věku poskytnuta informace o rizicích zadlužování a návazné odborné poradenství
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
Ano	Přednášky finanční gramotnosti realizuje Lexikona v rámci KPSVL projektu, ve výsledném projektu byla aktivita definovaná jako přednášky finanční gramotnosti pro obyvatele SVL ve věku 55 – 64 let, těchto přednášek se zúčastnilo 146 osob. Cyklus přednášek byl doplněn o další cyklus pro osoby ze SVL bez rozdílu věku, kterých se účastnilo 186 osob (viz opatření 3.1.8), dá se tedy předpokládat, že indikátor byl naplněn.
3.1.6 Specifický cíl (opatření)	Zajištěna dostupnost odborného poradenství pro oběti domácího násilí a oběti trestných činů

Splnění/nesplnění	Odůvodnění
Ano	Zajištěno, klienti mohou využívat služby ELPIS (realizuje Slezská diakonie, sídlí v Bruntálu, v Krnově funguje terénně), dále PMS Bruntál (ambulantně, projekt pro oběti domácího násilí a trestných činů trval do jara 2020).
3.1.7 Specifický cíl (opatření)	<i>Zvýšena kvalita a dostupnost služeb vedoucí k sociální inkluzi</i>
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
Částečně	V rámci projektu IROP rekonstruována budova města sloužící jako zázemí poskytovatele sociálních služeb (Slezská Diakonie). Potřeba vytvoření kvalitního zázemí pro poskytování sociálních služeb u řady dalších organizací a institucí trvá.
3.1.8 Specifický cíl (opatření)	<i>Nejméně 100 seniorům je poskytnuta informace o rizicích a způsobech ochrany před možným zneužitím (zejména v oblasti finanční gramotnosti, majetkové trestné činnosti, domácího násilí apod.)</i>
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
Ano	Přednášky finanční gramotnosti realizuje Lexikona v rámci KPSVL projektu, ve výsledném projektu byla aktivita definovaná jako přednášky finanční gramotnosti pro obyvatele SVL bez rozdílu věku, této aktivy se zúčastnilo 186 osob.

4. Priorita: Snížit míru diskriminace a interkulturního napětí ve městě.	
4.1 Obecný cíl: <u>Do konce roku 2018 posílen interkulturní dialog a informovanost ve vztahu k romské menšině u 500 osob.</u>	
4.1.1 Specifický cíl (opatření)	<i>Realizovány akce na podporu poznávání majority a romské minority pro 120 rodičů a dětí</i>
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
Ano	Realizováno v rámci komunitní práce – Eurotopia. V roce 2019 realizováno celkem 5 větších aktivit (např. oslavy mezinárodní dne Romů se zúčastnilo 160 osob). Na realizaci komunitní práce měla podaný projekt i Armáda spásy, projekt byl významně krácen a AS od realizace ustoupila.
4.1.2 Specifický cíl (opatření)	<i>162 pomáhajících pracovníků se zúčastní vzdělávacích aktivit v oblasti sociální práce s cílovou skupinou, multikulturní výchovy, diskriminace a lidských práv</i>
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
Ano	Vzdělávání sociálních pracovníků je realizováno standardně dle zákona 108/2006. Dále pracovníci Eurotopia prošli výcvikem MSK v rámci výcviku Komunitní práce v kontextu SVL.
4.1.3 Specifický cíl (opatření)	<i>Zvýšena informovanost osob ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí o právech a povinnostech</i>
Splnění/nesplnění	Odůvodnění
Částečně	Antidiskriminační příručka nedistribučována, potřeba částečně saturována existencí občanských poraden a terénních programů v SVL.

6 Hlavní zjištění

6.1 Dopady evaluovaných opatření podle SPSZ a jejich zhodnocení

V SPSZ 2015 – 2018 **nejsou jednoznačně definovány očekávané dopady nastavených opatření**. Proto bylo při jejich stanovení vycházeno z problémových oblastí definovaných v analytické části SPSZ, v kapitole věnující se prevenci kriminalitě a rizikového chování. Na základě těchto oblastí a v kontextu charakteru nastavených opatření, byly definovány následující **tři zkoumané dopady**:

- 1) Snížení rizikového chování dětí a mládeže
- 2) Rozšíření odborného poradenství sociálních služeb
- 3) Stabilizace životní situace sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených rodin a osob

Jak bylo již zmíněno v kapitole 4 věnující se metodologii (konkrétně ve Schématu 1), v rámci každého Obecného cíle SPSZ je definováno několik opatření, jejichž plnění přispívá k dosahování definovaných dopadů. Ve většině případů nemá každé opatření svůj individuální dopad, naopak více opatření směřuje ke stejnému dopadu. Stejně tomu bylo i v případě SPSZ města Krnov, jehož část Prevence kriminality a rizikového chování definovala celkem šest Obecných cílů (viz také Tabulku 5):

- 1.1 Do konce roku 2018 systemizována primární prevence na ZŠ a SŠ ve městě a vytvořena síť spolupracujících subjektů pro řešení záškoláctví a šikany.
- 1.2 Do konce roku 2018 200 osobám s návykovým chováním poskytnuta odborná podpora v rámci prevence a léčby závislostí.
- 1.3 Do roku 2018 snižováno riziko opakované trestné činnosti u mladistvých a dospělých formou probačních a resocializačních programů.
- 2.1 Do konce roku 2018 rozšířeny a zkvalitněny možnosti trávení volného času pro nejméně 320 dětí a mládeže ze socio-kulturně znevýhodněného prostředí.
- 3.1 Do konce roku 2018 stabilizována či zlepšena životní situace, zejména v oblasti sociální, zdravotní a vztahové v 90 rodinách a u 530 osob.
- 4.1 Do konce roku 2018 posílen interkulturní dialog a informovanost ve vztahu k romské menšině u 500 osob.

Opatření Obecných cílů 1.1 a 2.1 (zaměřených na práci s dětmi a mládeží) vedou primárně k naplňování Dopadu 1 – **Snížení rizikového chování dětí a mládeže**.

Opatření Obecných cílů 1.2, 1.3, 3.1 a 4.1 byla zaměřená na práci s dospělými či s rodinami, proto vedou primárně k naplňování Dopadu 3 - **Stabilizace životní situace sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených rodin a osob**.

Průřezově potom různá opatření všech Obecných cílů vedla také k naplňování Dopadu 2 - **Rozšíření odborného poradenství sociálních služeb** (např. 1.1.3 Vzdělávání aktérů prevence kriminality, 1.3.2 Vznik probačního a resocializačního programu pro dospělé, 3.1.6 Dostupnost služby pro oběti domácího násilí a trestných činů, atd.)

Podrobné **propojení cílů definovaných v SPSZ, výstupů plánovaných opatření a definovaných dopadů** je ilustrováno ve schématu, který je přílohou této zprávy. V tomto

schématu jsou modře vyznačena opatření, která se podařilo naplnit (i ta, která se podařilo naplnit částečně). Červeně označená jsou opatření, která naplněna nebyla.

Aktéry naplňování opatření SPSZ v oblasti Prevence kriminality a rizikového chování byly **sociální služby, městský úřad a pracovníci škol**. Z toho důvodu se tato evaluace soustředila na následující aktéry prevence kriminality a jejich služby:

- NNO KrystalHelp, z.ú.: terénní program pro uživatele drog, K-centrum, ambulantní adiktologické poradenství
- NNO Lexikona, z.s.: občanská poradna a dluhové poradenství
- NNO Slezská diakonie, oblast Krnov: služba ELPIS pro oběti domácího násilí a trestných činů
- NNO Charita Česká republika, Krnov: NZDM Zvídálek
- NNO EUROTOPIA.CZ, o.p.s., Krnov: komplexní sociální služby pro rodinu a děti, NZDM a volnočasové aktivity, terénní program, komunitní práce, probační a resocializační program
- NNO Armáda spásy Krnov: terénní program a azylový dům pro osoby bez domova, NZDM Maják
- Sociální odbor MěÚ – terénní program města
- Odbor školství MěÚ – manažerka prevence kriminality
- Školní metodici prevence (4 ZŠ v Krnově)

Další aktéři prevence kriminality v Krnově

- Policie České republiky, OOP Krnov
- Městská policie Krnov
- OSPOD
- Sociální odbor MěÚ – kurátorka pro dospělé
- Oblastní metodik prevence (PPP Bruntál)

Dále se evaluační zpráva věnuje popisu jednotlivých evaluovaných aktérů prevence kriminality a jejich službám včetně popisu jejich výstupů a výsledků, které budou dále zhodnoceny v kontextu jejich očekávaných dopadů.

KrystalHelp, z.ú.

Organizace KrystalHelp, z.ú. funguje v Krnově přes 20 let, kromě Krnova působí také v Bruntálu a Albrechticích, její hlavní cílovou skupinou jsou **osoby se závislostmi na drogách** (odhad velikosti CS je 200 – 300 problémových uživatelů drog v Krnově) a jejich rodinní příslušníci, organizace podporuje ale i osoby s nelátkovými závislostmi.

Prvními službami, které KrystalHelp v Krnově začal poskytovat, byly **terénní program a K-centrum**. Terénní program má aktuálně jednoho terénního pracovníka na plný úvazek, jeho denní kapacita je 15 – 20 klientů. K-centrum má celkem 3 úvazky na přímou práci a 0,75 úvazku na nepřímou práci s klienty, denní kapacita K-centra je 20 – 25 osob.

Další službou, která se přidala později na základě poptávky skupiny komunitního plánování, je **ambulantní adiktologické poradenství**. Tato služba je určena klientům, kteří jsou motivovaní s organizací KrystalHelp spolupracovat dlouhodobě, chtějí se zbavit své závislosti a potřebují

k tomu adiktologickou podporu. Služba se nesoustředí pouze na osoby s látkovou závislostí, řeší i problematiku jiných druhů závislostí. V rámci adiktologického poradenství je klientům k dispozici i psychoterapeut a mediátoři pomáhající v oblasti klientových vztahů.

Práce s klienty probíhá tak, že první kontakt se závislou osobou je většinou proveden skrze terénní program. Tam se klient dozvídá o možnosti využívat zázemí K-centra pro další kontakt s pracovníky KrystalHelp, vykonání hygieny, případně jednorázových konzultací. Pokud je klient motivovaný zbavit se své závislosti, je mu doporučeno využít služeb adiktologického poradenství. Z praktických důvodů se adiktologické poradenství nachází na jiné adrese než K-centrum, aby se klienti s různou úrovní motivace řešit své problémy nesetkávali na jednom místě.

V rámci zapojení obce do KPSVL realizovala organizace KrystalHelp **projekt OPZ na rozšíření služeb adiktologického poradenství**. Díky němu se podařilo zajistit rozšíření úvazků poradny a zaměstnání expertů na pozici psychoterapeuta a dvou mediátorů. V době trvání projektu měla poradna celkem 2 úvazky (zaměstnávala 4 osoby: adiktolog, psychoterapeut a 2 mediátoři). Za dobu trvání projektu bylo v poradně podpořeno 120 osob, které pravidelně docházely na domluvené konzultace. 58 z nich začalo abstinovat, 35 z nich abstínuje i nadále, 22 klientů se rozhodlo po setkání podstoupit pro řešení své závislosti pobytovou službu. 82 klientů si udržuje zaměstnání či registraci na ÚP. Nabízeným mediačním procesem prošlo 26 klientů, u 18 z nich se podařilo proces mediace ukončit dohodou.

Po skončení projektu musely být úvazky adiktologického poradenství opět sníženy, aktuálně má služba 1 úvazek. Služba nadále funguje, ale její **kapacita dle vyjádření zástupce služby není dostatečná**, aby uspokojila poptávku klientů. Důsledkem je dlouhá čekací lhůta na setkání u nových klientů a celková nemožnost věnovat se klientům v takové intenzitě, jakou by potřebovali. „*Je to horší s tím jedním úvazkem, prodlužuje se čekací lhůta.*“ (rozhovor, 9. 9. 2020)

Jako hlavní přínos zapojení do KPSVL vnímá organizace „*možnost během těch třech let vyzkoušet si optimum našeho fungování*“ (rozhovor, 9. 9. 2020), dále potom uvádí cenné zkušenosti s podáváním evropských projektů, které organizace později zúročila při podání menších projektů pro své služby v Bruntále a Albrechticích.

Lexikona, z.s.

Organizace Lexikona, z.s. v Krnově provozuje **občanskou a dluhovou poradnu**. V rámci občanské poradny poskytuje sociálně-právní poradenství, ze kterého vzešla potřeba vytvořit i samostatnou specializovanou dluhovou poradnu, protože klienti docházející do občanské poradny chtěli řešit primárně své problémy s dluhy, občanská poradna ale neměla potřebnou akreditaci. Proto byl v rámci zapojení do KPSVL podán projekt OPZ na zřízení dluhové poradny, která akreditaci získala a v Krnově začala fungovat v roce 2017.

Dluhová poradna v rámci tohoto projektu zaměstnávala 2 poradce a jednu doprovázející osobu, která prováděla depistáž v terénu, propagaci služby v SVL, případně doprovázela klienty poradny při vyřizování formálních záležitostí, podávání dokumentů, atd. Dále poradna nabízela služby právníka a psychologa.

Hlavní aktivitou dluhové poradny bylo tedy odborné dluhové poradenství. Návaznými aktivitami byly pak **přednášky finanční gramotnosti** pro osoby ze SVL, primárně mířené na osoby předdůchodového věku, jeden z cyklů přednášek byl ale otevřen osobám bez rozdílu věku. V návaznosti na přednášky vznikl i šestidílný bulletin, který byl vydán a distribuován v SVL v nákladu 200 ks/1 díl.

V rámci projektu bylo podpořeno 425 osob z Krnova. Z celkového počtu podpořených osob se podařilo u 83 úspěšně zpracovat a podat návrh na povolení oddlužení, u 22 osob se podařilo zastavit exekuci nebo snížit exekučně vymáhanou částku a u 152 osob se podařilo snížit jejich celkový dluh. Neočekávaným výstupem byl zájem o dluhové poradenství Lexikony u osob z jiných měst, které začaly do Krnova dojíždět. Tento fakt byl zohledněn při podání návazného projektu, viz níže.

V průběhu projektu bylo zrealizováno **8 přednášek finanční gramotnosti a 4 přednášky zaměřené na hrozby protiprávního jednání ze strany nepoctivých prodejců**. Efekt těchto přednášek organizace testovala čtyřmi sociálními experimenty, které jsou popsány níže v kapitole Dopad 3.

Projekt skončil v roce 2020, organizace Lexikona nyní realizuje **2 návazné projekty OPZ**, v rámci kterých provozuje 2 dluhové poradny. Jedna z nich se zaměřuje primárně na obyvatele Krnova, druhá rozšiřuje své pole působnosti i na další města, aby mohla plně podporovat i klienty odjinud. Oproti původnímu projektu bylo upuštěno od systematického pořádání přednášek, protože se dle realizátorů projektu témata v Krnově vyčerpala a o přednášky přestal být zájem. Lexikona je ale otevřená pořádání přednášek ve formě zakázky od jiných organizací či města Krnova, vyvstane-li na jejich straně taková potřeba. Dále byly z projektu vypuštěny psychologické služby, protože realizátoři vyhodnotili, že nebyly v průběhu původního projektu dostatečně využívány a že neadresovaly dobře konkrétní potřeby klientů, kteří do poradny dochází primárně za účelem řešit své problémy s dluhy.

EUROTOPIA.CZ, o.p.s.

Organizace EUROTOPIA.CZ působí v Krnově od roku 2008, jejich první službou bylo provozování NZDM Caravan, který funguje dodnes. V průběhu let rozšířila organizace své působení o celou řadu dalších služeb, které všechny spojuje společná mise organizace **podporovat komplexně rodiny** v Krnově, pracovat se všemi jejími členy, pomáhat odstraňovat jejich problémy i předcházet problémům tak, aby ve výsledku byly rodiny samostatné a sociální služby nepotřebovaly. Organizace dále působí na Opavsku, Bruntálsku, Jesenicku a Albrechticku.

Kromě NZDM Caravan Eurotopia aktuálně provozuje občanskou poradnu, terénní program, komunitní práce v SVL Vrchlického, Mánesova, Alšova, probační a resocializační program K2, Asistenční a mediační terapeutické centrum, dále disponuje celou řadou doplňkových služeb a aktivit jako je vzdělávání pro pěstouny, doučování, potravinová banka, kroužky, tábory, adaptační a preventivní programy, poradenství lidem závislým na alkoholu, atd.

V rámci zapojení do KPSVL nebyl organizací EUROTOPIA.CZ realizován žádný projekt, organizaci se i přesto dařilo významnou měrou přispívat k plnění opatření SPSZ, především skrze fungování NZDM Caravan, občanskou poradnu, terénní program a komunitní práce a program K2.

Jak již bylo řečeno, **NZDM Caravan** byl první službou, kterou EUROTOPIA.CZ v Krnově poskytovala, funguje od roku 2008. Aktuálně sídlí v areálu bývalé Karnoly na ulici Čsl. Armády. Je otevřen dětem a mládeži do 26 let. Prostory NZDM byly v nedávné době rekonstruovány, aktuálně má 85 registrovaných klientů, z nich aktivně do NZDM dochází cca 50, okamžitá kapacita NZDM je 25 dětí. Cílovou skupinou jsou primárně děti a mládež ze SVL Vrchlického, Mánesova, Alšova, které to mají geograficky blízko, některé z dětí jsou i z lokality Albrechtická. V klubu mohou děti a mládež trávit volný čas, hrát hry, zároveň tam probíhá doučování různé kroužky (výtvarné, taneční, ...). Pracovníci NZDM se také podílejí na organizaci letních táborů, příměstských táborů a výletů pro děti ze SVL.

V oblasti **občanského sociálního a právního poradenství** je EUROTOPIA.CZ v Krnově také významným aktérem. V rámci své poradny nabízí klientům široké spektrum služeb, poradna disponuje bezplatným právníkem, který pomáhá klientům i v dluhové oblasti a s přípravou insolvenčních návrhů. Za rok 2019 bylo podpořeno 132 osob, v posledních letech se také podařilo navýšit úvazky pracovníků poradny na celkových 1,8 úvazku, díky čemuž může organizace efektivně pracovat a uspokojovat poptávku klientů, která je i přes existenci další občanské poradny v Krnově (Lexikona) vysoká. Dle hodnocení obou organizací je přítomnost dvou občanských poraden v Krnově důležitá a žádoucí, nedochází k dublování klientů, naopak se poradny vzájemně doplňují v řešení specifických problémů.

Terénní program Eurotopie vzniknul de facto v počátcích zapojení Krnova do KPSVL, organizace ho dodnes vnímá jako jeden z výstupů spolupráce s ASZ. Vznikl díky otevřené výzvě Moravskoslezského kraje k financování terénních programů, do které EUROTOPIA.CZ podala žádost díky podpoře ASZ, na základě které vznik programu podpořilo i lokální partnerství a město Krnov. Cílovou skupinou jsou lidé v náročných životních situacích, žijící v SVL, ale i mimo ni (například osoby bez domova, po výkonu trestu, atd.) Aktuálně má program 58 klientů, z toho 55 žije v Krnově, 9 žije v SVL. S 20 klienty se velmi intenzivně pracuje na jejich individuálních plánech, mezi klienty ze SVL se 8 z nich aktivně podílí na řešení své situace. Program má aktuálně 1 úvazek, dle hodnocení realizátora tato kapacita není v Krnově dostatečná a usilují o její navýšení.

EUROTOPIA.CZ dále realizovala **komunitní práce** v SVL Vrchlického, Mánesova, Alšova. Těch v roce 2019 proběhlo 5 a zúčastňovalo se jich kolem 80 osob (včetně dětí, oslavy Dne Romů se zúčastnilo 160 osob). Aktivita jsou financovány ze zdrojů Úřadu vlády ČR (ÚV) a MSK, v jejich rámci se podařilo například částečně opravit dětské hřiště v SVL. Organizace i v těchto aktivitách musí reagovat na fakt, že se SVL vylidňuje, a její budoucnost není jasná, proto organizace uvažuje o přesunutí aktivit komunitní práce do SVL Stará, Libušina, kde vidí větší potenciál.

Další, pro opatření SPSZ důležitou službou, je **probační a resocializační program K2**, v rámci kterého organizace systematicky pracuje s navrátilci z výkonu trestu, a to jak s mladistvými, tak s dospělými. Úzce spolupracuje s Probační a mediační službou Bruntál a Opava, která do programu K2 doporučuje motivované klienty s vysokou nadějí na úspěšné zařazení zpět do společnosti. Práce s navrátilci z výkonu trestu funguje jak na individuální bázi, tak jako peer program, zároveň je v rámci programu pracováno i s jejich rodinnými příslušníky, program je tedy velice komplexní. Někteří klienti po skončení programu nastupují do dalších služeb organizace, protože potřebují řešit své další problémy (např. dluhy, bydlení, ...). S ostatními se organizace snaží udržovat kontakt ještě minimálně půl roku po skončení

programu. V roce 2019 měl program pro mladistvé 7 klientů a program pro dospělé také 7 klientů. Návaznými aktivitami prošlo 48 klientů.

Hlavní přínos zapojení do KPSVL definuje EUROTOPIA.CZ jako:

Možnost na partnerské úrovni jednat s ostatními organizacemi a městem a dalšími institucemi a realizovat některé své vize, jejichž realizace by bez ASZ nejspíš trvala mnohem déle. (rozhovor, 30. 9. 2020)

Jako velké pozitivum hodnotí i samotný SPSZ 2015 – 2018, o který se často opírala třeba i v podávání projektů k nejrozličnějším donorům a který sloužil jako „známka kvality“ činnosti aktérů sociálního začleňování v Krnově.

Armáda spásy, Krnov

Armáda spásy působí v Krnově převážně v oblasti **bydlení a bezdomovectví**, pro cílovou skupinu osob bez domova či osob ohrožených ztrátou bydlení realizuje služby azylového domu, noclehárny, nízkoprahového denního centra pro osoby žijící na ulici a terénního programu. Služba, která se významně podílela na naplňování opatření SPSZ 2015 – 2018 v oblasti Prevence kriminality a rizikového chování, je provozování NZDM Maják a Labyrint.

NZDM sídlí na Opavské ulici, v blízkosti SVL Stará a Libušina. Cílovou skupinou jsou děti z této SVL a dalších okolních částí města, například Sídliště pod Cvilínem. NZDM Maják je otevřen dětem ve věku 6-15 let, NZDM Labyrint pak mládeži ve věku 15-26 let. Okamžitá kapacita klubu je 16 dětí, ročně potom služby využívá kolem 80 klientů. V rámci klubu funguje podobně jako u NZDM Caravan doučování, možnost bezpečně trávit volný čas, hrát hry, případně zúčastnit se různých kroužků. Nově od roku 2020 pracovníci NZDM také 2x týden terénně vyjíždí do lokality Albrechtická, kde také zajišťují dětem a mládeži volnočasové aktivity. V SVL Albrechtická dále funguje ve spolupráci se ZŠ Janáčkovo náměstí doučovací klub. Kapacity NZDM jsou dle realizátora dostačující, bohužel terénní formu fungování NZDM je nutno provozovat na úkor kapacit ambulantního NZDM. V této oblasti by tedy organizace uvítala navýšení aktivit. Dále organizace vnímá jako nevyhovující prostory, ve kterých NZDM sídlí, a usiluje o jejich rekonstrukci, buď z vlastních zdrojů, nebo ze zdrojů MSK.

V souvislosti se SPSZ 2015 – 2018 měla Armáda spásy dále podaný **OPZ projekt na realizaci komunitních prací v SVL**. Projekt byl sice schválen, ale ve významně krácené podobě, kvůli čemuž musela organizace od realizace projektových aktivit ustoupit.

Slezská diakonie, oblast Bruntál a Krnov

Organizace Slezská diakonie funguje v Krnově od roku 1998, zaměřuje se primárně na osoby se zdravotním postižením, které podporuje terénně i ambulantně. Provozuje také sociálně-aktivizační službu pro rodiny s dětmi, v rámci které mj. podporuje i rodiny sociálně vyloučené či sociálním vyloučením ohrožené. Tato evaluace se zaměřuje na službu ELPIS, která sídlí v Bruntále a soustředí se na **pomoc obětem domácího násilí a trestných činů**.

Služba je poskytována od roku 2007, v Bruntále má podobu ambulantní služby, do Krnova (a dále do Rýmařova) vyjíždí terénně. Služba nedělá terénní šetření a aktivně nevyhledává klienty, klienti službu sami oslovují na základě informace od krnovských sociálních pracovníků,

sociálního odboru MěÚ či dalších aktérů. Pracovnice služby ELPIS si následně domlouvá s klienty schůzku na konkrétní datum a čas a vyjíždí do Krnova cíleně za nimi. Služba zaměstnává i psychology, kteří v případě potřeby a zájmu dále s klienty pracují.

Služba dále nově provozuje **web obetinasili.cz**, který má za cíl zjednodušit propagaci služby i první kontakt potenciálních klientů se službou. Web umožňuje i částečnou konzultaci v online režimu, což je služba vhodná obzvlášť pro ty klienty, kteří chtějí zůstat zcela v anonymitě a nechtějí se s pracovníky služby ELPIS setkávat osobně.

Pracovníci služby nebyli zapojeni do LP (ale jiní zástupci Slezské diakonie ano), v rámci KPSVL nebyl podán na fungování služby žádný projekt. Nicméně působení služby ELPIS v Krnově se podílelo na naplňování opatření SPSZ 2015 – 2018. Vedle služby ELPIS byla až do jara 2020 klientům k dispozici také služba **Probační a mediační služby Bruntál**, která realizovala projekt na podporu obětem trestných činů. Tato služba však v Krnově terénně nepůsobila a po jejím skončení někteří z klientů přešli ke službě ELPIS.

Charita Česká republika, Krnov

Charita Krnov funguje primárně jako **pečovatelská služba**, její cílovou skupinou jsou senioři. Kromě těchto aktivit ale provozuje i **NZDM Zvídálek**, který sídlí přímo v SVL Vrchlického, Mánesova, Alšova.

NZDM sídlí na ulici Vrchlického, v blízkosti doučovací klubu Devítka (původně provozován organizací REINTEGRA, nyní provozuje ZŠ Janáčkovo náměstí). Okamžitá kapacita je cca 7 dětí, denně klub navštíví kolem 15 dětí. Cílovou skupinou jsou přímo děti ze SVL Vrchlického, Mánesova, Alšova, případně z nejbližšího okolí. Mohou tam chodit děti ve věku 6-15 let, většinou ale od 10 let začnou vyhledávat jiné možnosti trávení volného času, mnoho dětí přejde do NZDM Caravan, který provozuje EUROTOPIA.CZ. Ačkoli tedy klub Zvídálek není aktuálně kapacitně schopný naplnit potřeby starších dětí, díky propojenosti NZDM v Krnově tyto děti mají i nadále kde bezpečně trávit svůj volný čas.

Klub Zvídálek má dva pracovníky, kteří se střídají. Děti v klubu mohou hrát hry, případně plnit své domácí úkoly. Pracovníci s dětmi řeší i jejich problémy, snaží se pomoci v oblasti rodinných vztahů, případně s dětmi komunikovat, když zjistí, že dítě má problém s návykovými látkami, záškoláctvím, šikanou, či dalšími negativními jevy.

Prostory NZDM jsou zcela nevyhovující, klub sídlí v chátrajícím domě ve špatném stavu. Prostory jsou vevnitř sice vymalované, udržované a dobře zařízené, jsou ale velice malé. V současnosti se hledají nové prostory pro klub, uvažuje se i o jeho přestěhování do SVL Albrechtická, což by i vzhledem k vyliďňování SVL Vrchlického, Mánesova, Alšova mohlo být dobrým řešením.

Sociální odbor MěÚ – terénní program města

Sociální odbor MěÚ v rámci zapojení do KPSVL realizoval **projekt v oblasti bydlení**, součástí kterého byl i vznik **terénního programu**. Ten zaměstnával 2 terénní pracovníce, které sídlily v kanceláři v SVL Vrchlického, Mánesova, Alšova, odtud vycházely do dalších SVL či jiných míst, kde žijí osoby v náročné životní situaci.

Cílem programu bylo jak pomoci lidem s hledáním důstojného bydlení (velice aktuální bylo u osob ze SVL Vrchlického, Mánesova, Alšova, z nichž mnozí dostali výpověď z nájmu a nové bydlení si musely hledat), tak řešení dalších sociálních problémů jako jsou dluhy, nezaměstnanost, závislosti, vyřizování dávek, registrace na ÚP, ad. Pracovnice se snaží podporovat a dlouhodobě monitorovat všechny domácnosti v jednotlivých SVL, obzvláště obyvatele SVL Vrchlického, Mánesova, Alšova hodnotí jako velmi aktivní v řešení svých problémů, především v oblasti dluhů, bydlení či komunikace s ÚP.

V roce 2020 byl projekt rozšířen o 2 pozice **domovníků-preventistů**, kteří také pracují terénně, soustředí se na problematiku sociálního napětí a sousedských sporů. Vychází do terénu ke konkrétním klientům buď na základě stížnosti, kterou někdo podá jim nebo na SMM Krnov, provozují také depistáže v potenciálně problémových lokalitách. Působí mezi osobami bez domova, dále v městské ubytovně, v SVL Albrechtická a na dalších místech ve městě. Komunikací se všemi stranami sporu se snaží mírnit sousedské spory a předcházet závažnějším problémům.

Odbor školství MěÚ – manažerka prevence kriminality

Samostatná pozice **manažerky prevence kriminality** (MPK) na plný úvazek vznikla na odboru školství MěÚ v roce 2014, jako jeden z předpokladů úspěšného naplňování opatření SPSZ v oblasti Prevence kriminality a rizikového chování. Do té doby byla pozice zastávána jen na část úvazku pracovníky MěÚ, kteří museli věnovat svou činnost a pozornost i jiným aktivitám.

MPK má na starosti „tvrdé“ investiční projekty - z oblasti situační prevence na primární a sekundární úrovni, do kterých v Krnově spadá rozvoj kamerového systému. Dále „měkké“ neinvestiční projekty - z oblasti situační i sociální prevence na primární a sekundární úrovni, které aktuálně představují forenzní značení kol, vzdělávání aktérů prevence kriminality a spolupráce se školami.

Vzdělávání aktérů prevence kriminality je aktivita pořádána každoročně, financovaná z rozpočtu města a z Programu prevence kriminality MV ČR. Zúčastňují se jí zástupci škol (školní metodici prevence, pedagogové, výchovní poradci, školní psychologové), zástupci MP Krnov a PČR OO Krnov, OSPOD, NNO a další relevantní aktéři. Aktivita je realizována od roku 2016, ročně se jí zúčastní kolem 25 osob. Nad rámec tohoto vzdělávání MPK organizuje různá jednorázová vzdělávání, školení či workshopy na aktuální témata z oblasti prevence kriminality.

V rámci **spolupráce se školami** v Krnově začala MPK v roce 2016 realizovat každoroční šetření rizikového chování adolescentů podle akreditované metodiky VRCHA. Šetření probíhá na jaře každý rok v 7. třídách všech ZŠ v Krnově a je srovnáváno s celorepublikovými výsledky. Šetření zjišťuje zkušenosti respondentů s návykovými látkami, šikanou a přestupkovou či trestnou činností (z pozice oběti i vykonavatele činu). Výsledky každoročního šetření slouží především k následné práci ve třídě a zaměření aktivit indikované prevence.

Dále MPK úzce spolupracuje se školními metodiky prevence (ŠMP). Byla vytvořena platforma setkávání MPK, ŠMP a oblastního metodika prevence z Bruntálu, na které se řeší jak konkrétní problémy jednotlivých ZŠ či jejich žáků, tak koordinace celého systému primární prevence

na školách. MPK se často účastní různých preventivních programů a následně propojuje krnovské ZŠ s jejich realizátory a domlouvá realizaci programů v Krnově.

Školní metodici prevence

Školní metodik prevence (ŠMP) je pozice, která aktuálně funguje na všech krnovských ZŠ. ŠMP má na starosti koordinaci primární prevence na své škole, dále sledování negativních jevů (záškoláctví, šikana, užívání návykových látek, ...), spolupráci s výchovným poradcem, případně školním psychologem v aktivní prevenci či řešení nastalých problémů. Často je jeho náplní práce i aktivní komunikace s rodiči žáků.

Činnost ŠMP **vykonávají pedagogové často nad rámec svých ostatních povinností** spojených s vyučováním, nemají v rámci vyučování snížený úvazek, aby byl vytvořen prostor pro efektivní realizaci preventivních aktivit. Dle hodnocení MPK je toto systémový problém, jehož řešení musí vyjít z MŠMT.

V Krnově byly školní poradenské pozice podpořeny finančně, kromě financí na realizaci primární prevence, které každá škola dostává, obdržely školy i finance na zřízení **pozice školního psychologa**. To se ne na všech školách nakonec podařilo zrealizovat z personálních důvodů – v oblasti Krnova je málo lidských zdrojů a pozice školních psychologů se nedaří zaplnit.

Kromě různých programů primární prevence, na kterých ZŠ spolupracují s PČR OO Krnov, MP Krnov, NNO a dalšími i mimo-krnovskými realizátory, řeší ZŠ dlouhodobě **prevence šikany a záškoláctví**. Prevence šikany je součástí školního výukového programu, je často vystavěna na osobě třídního učitele, který je s žáky v nejužším kontaktu. Prevence funguje zážitkově či pomocí besed.

Pro prevenci záškoláctví pak má každá škola svůj vlastní systém, jeho základem je ale ve všech případech **intenzivní komunikace s rodiči** a vysvětlování potřeby omlouvat dětem zameškané hodiny. ŠMP pozitivně kvitují spolupráci s NNO v Krnově, které provozují terénní programy a které se taky významnou měrou podílejí na informovanosti rodičů a odstraňování tohoto problému. Obtížněji řešitelným problémem zůstává **skryté záškoláctví**, kdy nefunguje dobře spolupráce mezi školským a sociálním odborem a omluvené hodiny (ani když jsou ve velkém rozsahu) nejsou ani institucí jako je OSPOD řešeny, byť dle zaměstnanců školy jasně ukazují na problémy v rodině.

ŠMP byly primárně zapojeni v pracovních skupinách Místního plánu inkluze, jejich zapojení do LP bylo jen částečné. To bylo způsobené zprv jejich omezenými kapacitami (ŠMP nemají samostatnou část úvazku na vykonávání této funkce), dále tím, že se setkání LP konala většinou dopoledne, v době výuky. Dle vyjádření MPK ale dobře fungovala komunikace v rámci jejich setkávací platformy, kam MPK mohla přenášet informace ze setkání LP, a naopak do LP vnášet pohled zástupců škol.

6.1.1 Dopad 1 – Snížení rizikového chování dětí a mládeže

V Krnově dlouhodobě dochází ke **snížování celkové i procentuální trestné činnosti dětí a mládeže**. Zatímco v roce 2011 bylo dětmi a mládeží spácháno 28 trestných činů

(z celkového počtu 727, tedy 3,85 %) (Koncepte prevence kriminality města Krnova na období 2011-2015, str. 9), v roce 2019 to bylo 12 trestných činů (z celkového počtu 442, tedy 2,71 %) (Bezpečnostní analýza města Krnova, 2019, s. 9). Většina z těchto činů byla spáchána v oblasti majetkové trestné činnosti, ojediněle se na ní podílejí i děti do 15 let.

Jak již bylo zmíněno výše, **primární prevence** je v Krnově realizována především působením základních škol, které mají všechny zřízenou pozici **školního metodika prevence** a koordinují se v rámci sociální komise a komise prevence kriminality. V rámci té funguje propojení s manažerkou prevence kriminality a Pedagogicko-psychologickou poradnou Bruntál (PPP Bruntál), kde působí také oblastní metodik prevence (OMP). Primární prevence je na ZŠ součástí školních výukových plánů. Indikovaná prevence je řešena právě ve spolupráci s OMP a PPP Bruntál, pokud je jedinec nebo skupina vystaven/a působení výrazně rizikových faktorů nebo došlo k rizikovému chování. Většinou se jedná o případy šikany.

ZŠ vedou **evidenci počtu neomluvených hodin i případů šikany**, pro účely této evaluace nebylo bohužel možné data získat od všech škol v takové podobě, aby se daly použít jako souhrnný indikátor rizikového chování dětí a mládeže. Nicméně dle výpovědí školních metodiků prevence zaznamenávají v obou těchto oblastech pozitivní trendy. Jedna z krnovských škol explicitně uvedla, že počty neomluvených hodin klesly poté, co je učitelé začali důsledně sledovat, zaznamenávat a komunikovat s rodiči. Toto zároveň neřeší problém skrytého záškoláctví, který pracovníci ZŠ nejsou schopni ovlivnit. V oblasti šikany ŠMP uvádějí, že se problém vyskytuje v jednotkách případů ročně. Obecně se ŠMP shodují, že problémy záškoláctví a šikany jsou zejména na prvním stupni ZŠ minimální. Na druhém stupni se začínají problémy projevovat více.

Nezanedbatelnou součástí primární prevence jsou aktivity vyvíjené v rámci fungování **NZDM**. V Krnově aktuálně fungují tři NZDM zřizované organizacemi EUROTOPIA.CZ, Charita Krnov a Armáda spásy. Nachází se v blízkosti SVL Stará, Libušina a SVL Vrchlického, Mánesova, Alšova a hlavní skupina jejich klientů pochází přímo z těchto lokalit. Hlavním cílem fungování NZDM je zajistit dětem kvalitní a bezpečné trávení volného času. Pracovník NZDM Zvídálek (zřizuje Charita Krnov) definuje cíl fungování slovy „*zajistit dětem hezčí dětství*“ (rozhovor, 25. 9. 2020). Zástupce Armády spásy (NZDM Maják a Labyrint) definuje přínos NZDM v Krnově následovně:

Snižuje to kriminalitu dětí, dává jim to nový rámec, nový pohled na věc, učí je to komunikovat mezi sebou. Ale definovat horizont a říct si splněno, to se nedá, ale dávám si naději, že se to daří, že ty další generace na tom budou líp a líp. (rozhovor, 5. 10. 2020).

Pracovníci NZDM se shodují, že se jim úspěšně daří pracovat především s dětmi mladšího školního věku, cca do 15 let. U těchto dětí mohou pozorovat jejich posun, učení se novým dovednostem, změnu v oblasti vztahů, často i lepší školní výsledky, když jsou děti aktivně zapojené do doučování. Naopak zaujmout děti starší 15 let je obtížnější, pracovníci říkají, že se jim tito mladí lidé často „ztrácejí“, motivovat je a systematicky s nimi pracovat je náročnější.

Podobným způsobem mají za cíl působit na děti a mládež v SVL **komunitní aktivity** pořádané organizací EUROTOPIA.CZ. Podoba jejich fungování i definované přínosy jsou blíže popsány u Dopadu 3, protože se netýkají pouze práce s dětmi a mládeží, ale jsou cílené na všechny obyvatele SVL jakožto komunitu.

Na tomto místě je nutné podotknout, že v době trvání platnosti SPSZ 2015 – 2018 **nebyla aktivitami NZDM ani komunitní práce dostatečně pokryta SVL Albrechtická**, která je vzdálená od centra města. Některé děti ze SVL Albrechtická využívaly služeb NZDM Caravan (zřizuje EUROTOPIA.CZ), princip nízkoprahovosti ale v jejich případě není kvůli velké vzdálenosti naplněn. V současné době je tato potřeba částečně naplňována aktivitami Armády spásy v SVL (terénní forma fungování NZDM). V rámci Místního plánu inkluze aktuálně v této SVL také významně posilovány doučovací aktivity.

Aktivitou, která má nepřímý dopad na snižování rizikového chování dětí a mládeže, je **vzdělávání aktérů prevence kriminality**, které město Krnov (manažerka prevence kriminality) pravidelně organizuje od roku 2016. Jako přínos této aktivity je uváděno síťování mezi jednotlivými aktéry, definování aktuálních potřebných témat v oblasti primární prevence, sdílení problémů i know-how, hledání společných řešení, atd.

Mechanismem, který má pomoci aktérům primární prevence (a ZŠ obzvláště) v zacílení preventivních aktivit, je **šetření VRCHA** (Výzkum rizikového chování adolescentů), které je v Krnově od roku 2016 každoročně prováděno v 7. třídách. Šetření mapuje zkušenosti žáků s rizikovým chováním v oblasti závislostí, delikvence, agresivity a ubližování online. Otázky jsou koncipovány tak, že zjišťují jak účast žáků na rizikovém chování, tak zkušenosti žáků se situacemi, kdy byli oběťmi takového chování. Vzhledem k tomu, že se šetření provádí opakovaně na podobně velkém a podobně strukturovaném vzorku respondentů (vždy všichni žáci 7. tříd), je možné výsledky srovnávat mezi sebou a z výsledků usuzovat na vývoj rozsahu rizikového chování této věkové skupiny. Srovnání výsledků šetření z roku 2016 a 2019 uvedené v tabulce 6 naznačuje setrvalou či mírně se zhoršující tendenci, zároveň jsou krnovské výsledky ve většině oblastí nad celorepublikovým průměrem. Je ovšem nutné podotknout, že celorepublikové šetření VRCHA proběhlo v letech 2013 – 2014, jeho výzkumný vzorek byl větší a respondenti spadali do širší věkové kategorie (11 – 15 let). Proto je zde samotné srovnání výsledků šetření v Krnově s celorepublikovými průměry uvedeno spíše pro zajímavost, vyvozování závěrů z tohoto srovnání je problematické.

Tabulka 6: Srovnání výsledků šetření VRCHA v Krnově mezi lety 2016 a 2019

Problematika	2016	2019	ČR 2013/4
Pití alkoholu v posledních 30 dnech	17%	21%	31%
Opilost v posledních 30 dnech	2%	9%	11%
Kouření cigaret v posledních 30 dnech	8%	9%	11%
Kolik respondentů vykouří více než 5 cigaret denně	3%	3%	3%
Krádeže	28%	29%	23%
Vandalismus	15%	19%	15%
Sebepoškozování	25%	29%	25%
Oběť urážek v posledních 30 dnech	30%	32%	18%
Oběť ubližování v posledních 30 dnech	15%	15%	12%
Ubližování/zesměšňování na internetu v posledních 30 dnech	10%	11%	7%
Celkový počet respondentů	200	234	4198

Zdroj: data MěÚ

Jak již bylo zmíněno výše, význam šetření VRCHA pro aktéry prevence kriminality v Krnově spočívá především v možnosti (díky výsledkům konkrétních tříd) správně zacílit aktivity indikované prevence, a efektivně tak s konkrétní třídou pracovat. Cílem šetření je zmapovat situaci konkrétních tříd a jejich žáků, nikoliv měřit dopad preventivních aktivit. Na druhou stranu výsledky VRCHA mohou indikovat, že se v Krnově dlouhodobě nedaří snižovat míru rizikového

chování u skupiny adolescentů. Takovou interpretaci by podporovaly i zkušenosti pracovníků ZŠ a NZDM s tím, že pracovat se skupinou adolescentů je náročnější a výsledky nejsou tak přímé a zřejmé jako u mladších dětí.

6.1.2 Dopad 2 – Rozšíření odborného poradenství sociálních služeb

Dalším zamýšleným dopadem bylo rozšíření odborného poradenství sociálních služeb. Jak už bylo zmíněno, v době strategického plánování v Krnově již fungovalo komunitní plánování sociálních služeb i komise prevence kriminality, oblast Prevence kriminality a rizikového chování tedy nebyla v rámci SPSZ pro Krnov novým tématem, které by do té doby nebylo adresováno. Lokální partnerství nicméně identifikovalo jako jeden z problémů v tématu nedostatek odborného poradenství sociálních služeb, které by naplnilo poptávku osob ocitajících se ve složité životní situaci, která je často vede k trestné či přestupkové činnosti. V rámci KPSVL tedy v Krnově vzniklo nebo bylo rozšířeno několik odborných služeb. Jedná se zejména o následující:

Byla posílena pozice **manažera prevence kriminality** na odboru školství MěÚ (vytvořena samostatná pozice na plný úvazek). V souvislosti s tím začalo být pravidelně pořádáno **Vzdělávání aktérů prevence kriminality**, které je financované z dotace MV ČR, a byl finančně podpořen vznik pozic **školních psychologů** na ZŠ v Krnově.

Byla rozšířena služba **ambulantního adiktologického poradenství** organizace **KrystalHelp, z.ú.** pro osoby se závislostmi. Služba částečně fungovala už před zapojením Krnova do KPSVL, nicméně díky projektu OPZ se podařilo službu rozšířit, přesunout do vyhovujících prostor, zaměstnat adiktologa, psychoterapeuta a dva mediátory.

Byla vytvořena **dluhová poradna** organizace **Lexikona, z.s.** Dluhové poradenství do vzniku poradny fungovalo skrze dvě občanské poradny v Krnově (Lexikona a EUROTOPIA.CZ), díky projektu OPZ se podařilo vytvořit samostatnou dluhovou poradnu s registrací. V rámci projektu byl realizován i vzdělávací cyklus přednášek finanční gramotnosti pro obyvatele SVL.

Byl vytvořen **terénní program** organizace **EUROTOPIA.CZ**. Vznikl díky podpoře ASZ a lokálního partnerství, je zaměřen na cílovou skupinu obyvatel SVL a dalších osob v náročné životní situaci

Kapacita všech zmíněných odborných služeb není aktuálně ve všech případech dostatečná. Konkrétně u ambulantního adiktologického poradenství organizace KrystalHelp se nepodařilo po skončení projektu udržet potřebnou kapacitu poradny. U terénního programu (financovaný z dotace MSK) nebyla kapacita dostatečná nikdy, program má 1 úvazek a aktuálně 58 klientů. Organizace EUROTOPIA.CZ v této oblasti dlouhodobě vnímá vyšší potřebu, kterou není schopna kapacitně pokrýt.

Klienty všech těchto služeb jsou osoby sociálně vyloučené či sociálním vyloučením ohrožené, žijící v SVL i mimo ně. Sociální služby jsou v Krnově rozprostřeny do celého města a nesoustředí se výhradně na SVL. Je to z toho důvodu, že některé cílové skupiny sociálních služeb nejsou primárně obyvatelé SVL (například osoby drogově závislé). Dále pak, jak již bylo argumentováno výše, dochází například v SVL Vrchlického, Mánesova, Alšova k odchodu obyvatel do jiných částí města. Je tedy čím dál tím častějším jevem, že sociálně vyloučené osoby či rodiny žijí v místech, kde není větší koncentrace sociálního vyloučení a nejsou tedy

považována za SVL. To ale neznamená, že nepotřebují využít odborného poradenství sociálních služeb.

Na základě výše uvedeného je možné konstatovat, že dopad rozšíření odborného poradenství sociálních služeb byl naplněn. Aktéři prevence kriminality se v rozhovorech shodovali na tom, že v Krnově aktuálně nezůstává nějaká tematická oblast odborného poradenství, která by sociálními službami vůbec nebyla pokryta. Naopak, například organizace Lexikona uvedla, že ve svém návazném projektu dluhového poradenství nezahrnula službu psychologa a mediátora, protože je ve svém působení shledala jako nadbytečné.

6.1.3 Dopad 3 – Stabilizace životní situace sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených rodin a osob

Nově vzniklé či rozšířené odborné služby popsané v Dopadu 2, stejně jako sociální služby, které fungovaly v Krnově dříve, cílí na stabilizaci životní situace osob sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených. Právě složité životní situace, do kterých se osoby či rodiny dostávají, jsou považovány za jeden z hlavních kriminogenních faktorů. I proto byla opatření v oblasti prevence kriminality a rizikového chování v SPSZ 2015 – 2018 koncipována především pro posílení a zefektivnění sociálních služeb.

Tato kapitola se zaměřuje na to, jak jednotlivá opatření SPSZ 2015 – 2018 (jejímiž aktéry byly především sociální služby NNO a města) přispěly či přispívají ke stabilizaci životní situace cílové skupiny.

Organizace **KrystalHelp, z.ú.**, v Krnově dlouhodobě pomáhá **osobám se závislostmi**, a to skrze terénní program, K-centrum a ambulantní adiktologické poradenství. Organizace usiluje o snižování zdravotních a sociálních rizik souvisejících s užíváním návykových látek. Zástupce organizace KrystalHelp uvádí kvalifikovaný odhad **10 % klientů**, kteří jsou díky jejich pomoci schopni dlouhodobě (snad trvale) abstinovat, zbavit se závislosti a začlenit se zpět do společnosti. Za úspěch a stabilizaci životní situace jsou ale považovány i menší úspěchy, jako je třeba prodloužení intervalů klienta mezi dávkami drogy, zajištění klientovi žijícímu na ulici standardní bydlení, přechod z nitrožilního užívání drog na bezpečnější formy, schopnost klienta udržet si práci a bydlení, případně starat se o rodinu, atd. U mnohých klientů je považováno za pozitivní dopad i fakt, že se rozhodnou přistupovat k řešení své závislosti aktivně. Úspěšnost aktivit a pozitivní dopad na cílovou skupinu je tedy hodnocen skrze naplňování individuálních plánů klientů a samotný úspěch sociální služby je u každého klienta definován individuálně. Na základě informací od KrystalHelp **Ambulantní adiktologická poradna** za dobu trvání projektu OPZ (3 roky) podpořila **120 osob**, které pravidelně docházely na domluvené konzultace. 58 z nich začalo abstinovat, 35 z nich abstínuje i nadále, 22 klientů se rozhodlo po setkání podstoupit pro řešení své závislosti pobytovou službu. 82 klientů si udržuje zaměstnání či registraci na ÚP. Nabízeným mediačním procesem prošlo 26 klientů, u 18 z nich se podařilo proces mediace ukončit dohodou. Z výše uvedeného je patrné, že služba má pozitivní dopad na stabilizaci životní situace své cílové skupiny.

Dluhová poradna organizace **Lexikona, z.s.** za dobu trvání projektu podpořila 425 osob z Krnova. Z celkového počtu se podařilo u 83 úspěšně zpracovat a podat návrh na povolení

oddlužení, u 22 osob se podařilo zastavit exekuci nebo snížit exekučně vymáhanou částku a u 152 osoby se podařilo snížit jejich celkový dluh. Jako další přínos služby bylo zástupci dluhové poradny uvedeno i zvýšení informovanosti občanů v oblasti dluhové problematiky. O úspěšnosti dluhové poradny i spokojenosti jejích klientů svědčí i fakt, že její služby začali vyhledávat osoby žijící mimo Krnov. Na základě toho byla cílová skupina návazného projektu OPZ rozšířena i o osoby žijící mimo Krnov.

Součástí projektu na dluhové poradenství organizace Lexikona byly i **přednášky finanční gramotnosti**. Jejich přínos a dopad na cílovou skupinu byl pracovníky organizace testován pomocí 4 **sociálních experimentů**. Tyto experimenty testovaly chování cílové skupiny v oblastech předvánočního zadlužování, nevýhodné změny energií, podomního prodeje a předváděcích akcí před a po realizaci přednášek finanční gramotnosti.

Z výsledků všech sociálních experimentů jasně vyplynulo, že preventivní opatření pozitivně ovlivnila většinu osob při jejich následném chování a jednání v rizikových situacích, které bylo daleko zodpovědnější než před provedenými preventivními intervencemi. (Závěrečná zpráva o realizaci projektu, 2020).

Probační a resocializační program K2 pro mladistvé a dospělé v Krnově realizuje organizace **EUROTOPIA.CZ**. Cílem projektu je podpořit navrátilce z výkonu trestu i jejich rodinné příslušníky takovým způsobem, aby z něho vycházeli začlenění zpět do společnosti s novými dovednostmi a nedopouštěli se recidivy. Program úzce spolupracuje s PMS Bruntál a Opava, která do něj doporučuje vysoce motivované klienty. To zajišťuje to, že podíl klientů, u kterých se daří dosahovat cíle je vysoký, podle kvalifikovaného odhadu zástupce organizace dosahuje 80 %.

S navrátilci z výkonu trestu v Krnově systematicky pracuje také **kurátorka pro dospělé** (sociální odbor MěÚ). Ta usiluje o navázání kontaktu s každým obyvatelem Krnova, který se ocitnul ve výkonu trestu, už během jeho pobytu ve věznici. Po propuštění je potom každému z nich nabídnuta intenzivní podpora ve formě pravidelných setkávání a konzultací, v případě potřeby řešení specifických problémů (například dluhy, bydlení) je domluvena spolupráce s dalšími organizacemi. Kurátorka pro dospělé bohužel nesleduje recidivu osob, kteří s ní po návratu z výkonu trestu spolupracují. Z toho důvodu je těžké posoudit dopad jejích aktivit na tuto cílovou skupinu. Zřejmé ale je, že v Krnově existuje služba, která má za cíl zachytit a podpořit všechny navrátilce z výkonu trestu. Tím se stává dalším z aktérů prevence kriminality, kteří mají vliv na stabilizaci životní situace cílové skupiny.

Organizace **EUROTOPIA.CZ** dále realizuje **komunitní aktivity** v SVL Vrchlického, Mánesova, Alšova. Těch v roce 2019 proběhlo 5 a zúčastňovalo se jich kolem 80 osob (včetně dětí, oslavy Dne Romů se zúčastnilo 160 osob). Aktivity jsou financovány ze zdrojů ÚV a MSK, v jejich rámci se podařilo například částečně opravit dětské hřiště v SVL. Dle slov zástupkyně organizace jsou komunitní práce velkým přínosem pro obyvatele SVL.

Obyvatelé SVL vnímají pozitivní přínos. Mají radost. Obyvatelé z okolních ulic byly velmi skeptičtí, ale dnes, bych řekla, přivykli a změny v lokalitě kvitují. Je velmi těžké motivovat obyvatele SVL k aktivitě a údržbě. Při tvorbě nových věcí je nadšenců vždy více, pak zájem postupně uvažá a je na kompetencích pracovníků motivovat občany SVL, aby nepolevovali ve svých snahách. (e-mailová komunikace se zástupkyní organizace, 23. 10. 2020)

Komunitní aktivity dle ní mají vliv na snižování sociálního a interkulturního napětí v obci, na soudržnost sousedských vztahů v SVL, údržbu SVL i snížení kriminality v SVL.

Jako **nedostatek naplňování opatření SPSZ 2015 – 2018** je možno uvést fakt, že komunitní aktivity probíhaly pouze v jedné z krnovských SVL. V současné době je tato potřeba částečně saturována v SVL Albrechtická terénním působením NZDM Armády spásy a terénním programem města, v této lokalitě také proběhlo 27. 8. 2020 veřejné projednávání s obyvateli SVL. **Aktivity komunitní práce ale nebyly v době trvání SPSZ 2015 – 2018 v SVL Albrechtická a Stará, Libušina realizovány a jejich potřeba nebyla naplněna.** Komunitní práce v SVL dále měla v plánu realizovat organizace Armáda spásy, která pro tyto účely také podala v rámci KPSVL projekt OPZ. Ten byl sice schválen, ale ve významně krácené podobě, kvůli čemuž musela organizace od realizace odstoupit. Tento vývoj pravděpodobně významně ovlivnil nedostatečnost pokrytí dalších SVL aktivitami komunitní práce.

Terénní program organizace **EUROTOPIA.CZ** má taktéž podíl na stabilizaci životní situace cílové skupiny. Jeho hlavním přínosem je zkompetentnění klienta tak, aby nebyl závislý na službě. Hodnotícími kritérii je naplňování individuálních cílů klienta, zpětná vazba od klientů, ale i dobře nastavená a fungující spolupráce s dalšími organizacemi a poskytovateli sociálních služeb. Pro účely této evaluace nejsou dostupná data za celkové trvání terénního programu Eurotopie. Podle současných dat se v rámci programu spolupracuje s 58 klienty, z toho 3 klienti jsou z okolních obcí.

Velmi intenzivně pracujeme na cílech asi s 20 klienty, zbytek klientů nás kontaktuje zhruba jednou týdně v případě potřeby. Co se týče osob ze sociálně vyloučených lokalit, v současné době aktivně spolupracujeme s 9 klienty, z toho 8 se aktivně podílí na řešení své nepříznivé situace. (e-mailová komunikace se zástupkyní organizace, 23. 10. 2020)

Na dosažení dopadu stabilizace životní situace cílové skupiny, s konkrétním zaměřením na osoby bez domova, se dále intenzivně podílí organizace **Armáda spásy** skrze své sociální služby: **azylový dům, noclehárna, nízkoprahové denní centrum** a v neposlední řadě **terénní program**. Kromě otázky získání stabilního bydlení jsou s klienty často řešeny i problémy v oblasti zaměstnanosti a dluhů. Dopad na klienty je zjišťován pomocí monitoringu konkrétních případů a vyhodnocení naplňování individuálních plánů. Data z monitoringu podpory **klientů terénního programu** a naplňování jejich individuálních plánů za roky 2018 a 2019 jsou uspořádány v následující tabulce:

Tabulka 7: Statistika naplňování individuálních plánů uživatelů terénního programu Armády spásy v Krnově, 2018 a 2019

	2018	2019
Počet podpořených klientů	92	83
Kolika klientům se podařilo získat zaměstnání	17	13
Kolika klientům se podařilo získat bydlení	3	4
U kolika klientů se podařilo podat insolvenční návrh	23	18
U kolika klientů se podařilo ukončit spolupráci z důvodu plné stabilizace životní situace	13	15

Zdroj: data Armády spásy

Služba **ELPIS pro oběti domácího násilí a trestných činů** poskytovaná organizací **Slezská diakonie** působí v Krnově pouze terénně, několik hodin v týdnu, na základě poptávky klientů a sjednaných schůzek. Poskytování služby je anonymní (pokud klient nepožádá o podporu při

sepsání oficiálních dokumentů), z toho důvodu je těžké určit, zda je klient obyvatelem SVL, stejně tak i sledovat jeho další vývoj. Klienti často přichází do služby, protože potřebují konzultaci v konkrétním problému, u některých z nich se jedná o jednorázovou konzultaci. Pracovnice služby uvedla, že většina jejích klientů jsou osoby sociálně vyloučené či sociálním vyloučením ohrožené (mají například problém najít nové bydlení, když se potřebují odstěhovat od partnera násilníka, případně skončí v azylovém domě). Pracovnice dále pozitivně kvitovala spolupráci s dalšími organizacemi a institucemi v Krnově, přes které se klienti o službě dozvídají, případně je s nimi může propojit v řešení specifických problémů. Podle jejích slov je vidět přínos a pozitivní dopad na klienty, kteří s ní pracují dlouhodobě a mají zájem o pravidelná setkávání a konzultace. U takových je schopna vysledovat posun a stabilizaci situace.

Jak bylo uvedeno v kapitole 3.2, **v Krnově dlouhodobě dochází ke zlepšení situace v oblasti kriminality, nezaměstnanosti a zadluženosti, snižuje se také množství vyplacených sociálních dávek**, což je možné interpretovat jako další z ukazatelů, že se v Krnově dlouhodobě daří stabilizovat životní situaci obyvatel. Nicméně se nedá jednoznačně přisuzovat vývoj těchto kvantitativních indikátorů jako přímý efekt úspěšného naplňování opatření SPSZ. U většiny těchto indikátorů se jedná o **celorepublikové tendence** (specificky index kriminality i míra nezaměstnanosti dlouhodobě klesají v celé ČR, nedá se tedy jasně říct, že je zlepšení způsobeno spoluprací města s ASZ). Dále pokles v množství vyplacených dávek nemusí znamenat snížení počtu osob v náročné životní situaci, ale třeba odchod obyvatel do jiného města (ke kterému v Krnově podle všech dostupných zdrojů dochází, například mnoho obyvatel SVL Vrchlického, Mánesova, Alšova se přestěhovalo do Osoblahy). U snižující se míry zadluženosti (a zároveň zvyšujícím se počtu insolvencí v Krnově) je možné usuzovat na **úspěšnost aktivit krnovských dluhových a občanských poraden**.

6.2 Naplňování cílů KPSVL

Tato kapitola blíže popisuje přínosy KPSVL pro samotné LP v Krnově, které je pro ASZ primární cílovou skupinou, protože právě na institucionální aktéry v obci zapojené do KPSVL má ASZ přímý vliv. Přínosy jsou popsány skrze hodnocení naplňování cílů KPSVL, kterými jsou (dle metodiky KPSVL): adresnost, konzistence, koordinace, synergie a udržitelnost.

6.2.1 Adresnost a relevance

Adresností (relevancí) je míněno zacílení intervencí do míst (lokalit, domácností či k jedincům), kde je největší koncentrace problémů.

Na základě dostupných dat a provedených výzkumů je jasné, že se město Krnov potýká s problémem sociálního vyloučení, a to jak v podobě existence několika SVL, tak přítomnosti dalších osob sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených žijících mimo SVL. Krnov je zároveň součástí regionu strukturálně znevýhodněného regionu. V rámci Krnova nicméně **existuje několik SVL**, které se od sebe neliší pouze svou velikostí a počtem obyvatel, ale prochází také odlišným vývojem v čase a potýkají se s jinými problémy (např. v SVL Vrchlického, Mánesova, Alšova se řeší primárně problematika bydlení, v SVL

Albrechtická spíše sociální napětí). Dle vyjádření terénních pracovníků se v jednotlivých SVL liší i přístup zdejších obyvatel k aktivnímu řešení jejich problémů.

Jak bylo popsáno v předchozí kapitole, **jednotlivá opatření adresovala potřeby cílové skupiny**. Sociální služby v Krnově měly pozitivní dopad na své klienty, jimiž jsou sociálně vyloučené či sociálním vyloučením ohrožené osoby. Nicméně je třeba podotknout, že **ne všechny SVL byly realizací opatření či dalšími sociálními službami pokryty rovnoměrně**. Většina intervencí se koncentrovala v SVL Vrchlického, Mánesova, Alšova, případně adresovala problémy osob v náročné životní situaci žijících spíše mimo SVL (typicky problémoví uživatelé drog, osoby žijící na ulici). **Vedle toho specifické problémy SVL Albrechtická byly v evaluovaném SPSZ adresovány minimálně** a pokrytí této lokality sociálními službami je také hodnoceno jako nedostatečné.

Podobně fungování tří NZDM v Krnově dobře pokrývá potřeby velké části města, jednotlivá NZDM se ve svých aktivitách doplňují a navštěvují je různé cílové skupiny na základě jejich geografického rozptýlení po městě. **V blízkosti SVL Albrechtická ale v době platnosti evaluovaného SPSZ žádné NZDM nefungovalo**, potřeby dětí a mládeže v této lokalitě tedy nebyly plně adresovány.

Princip adresnosti se tedy dá považovat za naplněný jen částečně. Jako pozitivum je možné uvést aktuální snahy města Krnov i jednotlivých poskytovatelů sociálních služeb rozšířit své aktivity i do SVL Albrechtická, což již bylo diskutováno na několika místech výše (terénní program města, domovníci-preventisté, terénní forma NZDM, ad.)

6.2.2 Konzistence s potřebami

Konzistence značí, zda kapacita jednotlivých intervencí odpovídá místním potřebám. Je to kritérium, které do velké míry souvisí s výše zmiňovanou adresností, tedy i jeho hodnocení zde bude podobné.

Konzistence kapacit zavedených opatření s potřebami cílové skupiny v průběhu trvání platnosti SPSZ 2015 – 2018 (a v průběhu trvání projektů OPZ podaných v rámci KPSVL) byla **dle hodnocení realizátorů dostatečná**. Aktéři prevence kriminality a poskytovatelé sociálních služeb byly schopni pružně reagovat na změny v potřebách cílové skupiny (například vylidnění SVL Vrchlického, Mánesova, Alšova a tedy přesun jejich obyvatel do jiných částí Krnova) a směřovat své aktivity na aktuální potřeby.

Jistou nekonzistenci s potřebami cílové skupiny je možné vnímat opět u SVL Albrechtická, která je specifická především tím, že je geograficky vyloučená a že v ní společně žijí Romové i majoritní obyvatelé. SVL má tedy specifické potřeby, se kterými nebyla kapacita zaváděných opatření konzistentní. **Princip konzistence se tedy podobně jako u principu adresnosti nedá považovat za zcela naplněný**.

6.2.3 Koordinace

Koordinace je definována jako dobře synchronizované působení ve více tematických oblastech.

Činnost LP v Krnově navázala na již fungující činnost platformy komunitního plánování sociálních služeb, do které byly (a stále jsou) zapojeni všichni relevantní aktéři v Krnově. Fungování LP je vnímáno jako rozšíření komunitního plánování, do kterého byli zapojeni i další aktéři (například zástupci firem, soukromí majitelé domů a nájemci v SVL, architekti, ad.). V začátcích (při plánování SPSZ 2015 – 2018 a jeho projektů) se LP scházelo velice intenzivně, jednou za 2 – 3 měsíce. Později probíhala setkání cca 2x do roka.

Komunikace, koordinace a spolupráce mezi jednotlivými aktéry je vnímána jako **velmi úspěšná** a pružná. Vztah mezi jednotlivými aktéry (včetně vztahu mezi městem a poskytovateli sociálních služeb) je vnímán jako partnerský. Problémy nezůstávají dlouho neřešeny, aktéři spolu dokáží komunikovat, problémy přesně identifikovat a hledat shodu či kompromisy.

V Krnově existuje více aktérů, kteří poskytují stejný druh služeb (například občanská poradna, NZDM, terénní program). Podle dostupných informací ale nedochází k dublování klientů, služby se i přes svou podobnost často zaměřují na jiné specifické problémy nebo k nim dochází klienti z různých částí města (specificky u NZDM). Klienti mají možnost si pro využití služby vybrat mezi poskytovateli, což je všemi aktéry vnímáno jako pozitivní.

Mezi aktéry, kteří se nemohli plně zapojovat do LP, byli zástupci škol, konkrétně **školní metodici prevence**. Bylo to především z toho důvodu, že byli aktivně zapojeni v pracovních skupinách Místního plánu inkluze, kvůli časovému vytížení se tedy neúčastnili plně setkání LP. Dále k tomuto faktu vedla v podstatě systémová překážka, kdy se setkání LP uskutečňovala především v dopoledních hodinách. Informace se k zástupcům škol dostávaly skrze sociální komisi a komisi prevence kriminality.

6.2.4 Synergie na úrovni opatření

Synergie znamená propojenost aktivit z různých tematických oblastí na úrovni konečných příjemců.

Nastavení cílů a opatření v SPSZ 2015 – 2018 v oblasti Prevence kriminality a rizikového chování mělo **velký potenciál zapůsobit na cílovou skupinu synergicky**. Intervence byly zaměřeny komplexně, jak na obyvatele SVL, tak na osoby sociálně vyloučené či sociálním vyloučením ohrožené žijící mimo SVL. Důraz byl kladen jak na systematickou práci s dětmi a mládeží, tak na stabilizaci životní situace dospělých, celých rodin i osob v předdůchodovém a důchodovém věku. Jedním ze zamýšlených dopadů bylo **rozšíření odborného poradenství sociálních služeb**, jehož cílem bylo působit na klienty v různých oblastech a odborně řešit jejich specifické problémy. Tohoto dopadu se podařilo dosáhnout, i z toho důvodu je možné považovat **princip synergie za naplněný**.

6.2.5 Udržitelnost

Konečně udržitelnost je definována jako potenciál aktivit svébytně fungovat a pokračovat i po skončení intenzivní podpory ASZ v obci, či zcela po ukončení spolupráce.

Hlavními aktéry naplňování opatření v oblasti Prevence kriminality a rizikového chování byly **sociální služby**, které v době vzniku SPSZ 2015 – 2018 byly v Krnově etablovány a spolupracovaly v rámci komunitního plánování. Zapojení do KPSVL pro ně znamenalo rozšíření platformy komunitního plánování, metodickou podporu ASZ a v neposlední řadě přístup k novým finančním zdrojům. I díky tomu je v Krnově velký potenciál pro to, aby aktivity sociálního začleňování svébytně fungovaly a pokračovaly dále.

Po ukončení platnosti SPSZ 2015 – 2018 a přechodu Krnova do režimu tzv. Vzdálené komplexní podpory bylo fungování LP převedeno pod koordinaci obce, ASZ nyní zastává pozici spíše externího poradce a konzultanta, než koordinátora procesu. V roce 2019 a 2020 byly ve spolupráci s ASZ v Krnově vytvořeny nové strategické dokumenty, konkrétně *Tematický akční plán pro oblast dluhové problematiky a sociálního bydlení ve městě Krnov 2019 – 2022 (TAP)* a *Strategický plán sociálního začleňování města Krnova 2020 – 2023 (SPSZ 2020 – 2023)*. Oba strategické dokumenty přímo navazují na SPSZ 2015 – 2018 a projekty KPSVL. Pro tvorbu TAP bylo zapotřebí vybrat jednu až dvě tematické oblasti, kterými se v Krnově staly **oblast dluhové problematiky a sociálního bydlení**. Díky novým projektům podaným v rámci TAP se **daří zajistit návazné financování i rozšíření služeb dluhové poradny organizace Lexikona, z.s. a dále terénního programu města, který byl rozšířen o program domovníků-preventistů**. Zároveň v rámci KPSVL již nebyla znovu podpořena opatření z dalších tematických oblastí, která byla podpořena v rámci SPSZ 2015 – 2018.

Pro zajištění udržitelnosti aktivit je nezbytné, aby poskytovatelé sociálních služeb i další aktéři sociálního začleňování v Krnově nadále vyhledávali i další zdroje financování svých aktivit. Toto je nyní důležité jak pro organizace angažující se v jiných oblastech než v těch vybraných pro TAP, tak pro realizátory aktuálně běžících projektů podpořených v rámci TAP, aby byla zajištěna udržitelnost po jejich skončení.

6.3 Spolupráce aktérů a ASZ

Celkově je spolupráce mezi městem Krnov a ASZ **hodnocena velmi pozitivně**. Obzvláště v začátcích spolupráce byl přínos ASZ vnímán jako příliv nové energie. První lokální konzultantce se v Krnově podařilo **sesítovat a zapojit všechny relevantní aktéry**, na setkáních LP se otevírala **důležitá témata**, zaznívaly různé úhly pohledu. Aktéři shledávají, že spolupráce s ASZ přinesla do jejich fungování i spolupráce nové metody v oblasti strategického plánování, sociálního začleňování i velmi potřebný externí expertní pohled na problematiku Krnova. Realizátoři projektů OPZ pozitivně hodnotí podporu ASZ při podávání projektů.

Krise ASZ v roce 2015 (kdy z ASZ odešlo vedení i velké množství zaměstnanců) není aktéry sociálního začleňování v Krnově vnímána jako zásadní. Spolupráce byla v té době už ve fázi realizace opatření, proto ani výměna lokální konzultantky neovlivnila zásadním způsobem další vývoj v Krnově. **Výraznější dopad bohužel měly problémy spojené s přechodem na nový režim financování – KPSVL, v roce 2015**. Kvůli těm nebylo možné podat do KPSVL výzev všechny původně plánované projektové záměry. I přesto se ale v Krnově podařilo

naplnit (často z vlastních zdrojů organizací) většinu plánovaných opatření, ačkoli ne vždy v takové míře, v jaké bylo původně plánováno.

Spolupráce ASZ a města Krnov dále trvá, po přechodu do režimu tzv. Vzdálené komplexní podpory byly v Krnově vytvořeny nové strategické dokumenty – TAP a SPSZ 2020 – 2023. TAP byl zaměřen na oblast dluhové problematiky a sociálního bydlení, čímž byla zajištěna kontinuita aktivit v těchto oblastech.

Závěrem shrnutí silných a slabých stránek lokálního partnerství v Krnově.

SILNÉ STRÁNKY	SLABÉ STRÁNKY
▪ Navázání na fungující komunitní plánování sociálních služeb ▪ Zapojení všech relevantních aktérů do LP, včetně těch, kteří nebyli dříve zapojeni v komunitním plánování ▪ Schopnost aktérů pružně reagovat na změny, částečně realizovat opatření i bez možnosti podání projektů OPZ ▪ Partnerský vztah mezi aktéry ▪ Díky TAP se podařilo rychle zajistit návazné financování aktivit v oblasti dluhové problematiky a sociálního bydlení	▪ Negativní dopady přechodu na nový režim financování – KPSVL ▪ Udržitelnost aktivit v oblasti dluhové problematiky a sociálního bydlení je prozatím zajištěna díky návazným projektům podpořeným v rámci TAP - je nutné hledat další zdroje financování pro jejich udržení po skončení těchto projektů, zároveň je nutné hledat další zdroje financování pro realizaci opatření v dalších tematických oblastech.

7 Závěry evaluace a doporučení

Ve městě Krnov byla provedena evaluace Strategického plánu sociální začleňování 2015 – 2018 a jeho dopadů, s tematickým zúžením na oblast Prevence kriminality a rizikového chování. SPSZ 2015 – 2018 byl kvalitně vytvořen, cíle byly jasně definované a ve většině případů nebyly nadhodnocené, jednotlivá opatření byla adresná a vzájemně se doplňovala. Na základě cílů SPSZ a problémových oblastí definovaných v jeho analytické části byly pro evaluaci definovány následující **tři dopady**: Snížení rizikového chování dětí a mládeže, Rozšíření odborného poradenství sociálních služeb a Stabilizace životní situace sociálně vyloučených či sociálním vyloučením ohrožených rodin a osob.

U Dopadu 1 (snížení rizikového chování dětí a mládeže) je vnímán pozitivní **přínos aktivit primární prevence realizované na ZŠ**, obzvláště v oblasti šikany a záškoláctví, dále jsou jako přínosné vnímány **veškeré aktivity tří NZDM** působících v Krnově. Evaluace dále shledává, že u skupiny adolescentů se nedaří dlouhodobě snižovat míru rizikového chování, na což poukazují jak výsledky šetření VRCHA, tak zkušenosti pracovníků školství i NZDM. Další problematikou oblastí je nedostatečné pokrytí SVL Albrechtické preventivními a dobrovolnými aktivitami.

Implementace SPSZ dále významně přispěla k dosažení Dopadu 2 – rozšíření odborného poradenství sociálních služeb.

V oblasti stabilizace životní situace cílové skupiny (Dopad 3) je **u všech naplněných opatření vnímán pozitivní přínos pro klienty**. Problematickým zůstává (stejně jako u práce s dětmi a mládeží) naplňování specifických potřeb obyvatel SVL Albrechtická, které jsou částečně adresovány novým SPSZ, pokrytí služeb v lokalitě je ale stále nedostatečné.

SPSZ 2015 – 2018 byl **z velké části úspěšný v oblasti naplňování cílů KPSVL**. V oblasti adresnosti a konzistence kapacit s potřebami cílové skupiny je vnímáno jako problematické nedostatečné zacílení aktivit do SVL Albrechtická. Zároveň je ale tento problém adresován návaznými aktivitami probíhajícími po skončení platnosti SPSZ 2015 - 2018. V oblasti koordinace může být vnímáno jako problematické nedostatečné zapojení školních metodiků prevence do LP. Po přechodu Krnova do režimu tzv. Vzdálené komplexní podpory a vytvoření TAP se podařilo zajistit návazné financování pro aktivity v oblasti dluhové problematiky a sociálního bydlení. Zároveň je z hlediska udržitelnosti nezbytné, aby poskytovatelé sociálních služeb a další aktéři sociálního začleňování v Krnově nadále vyhledávali i další zdroje financování pro zajištění pokračování svých aktivit.

Na základě výše shrnutých závěrů evaluace jsou definována **následující doporučení** pro další činnost v oblasti sociálního začleňování v Krnově:

- Zacílit více aktivit NZDM i primární prevence na školách **na skupinu adolescentů**.
- Zacílit více aktivit a sociálních služeb **na SVL Albrechtická a SVL Stará, Libušina**, vzít v potaz specifika těchto lokalit.
- Nadále **podporovat fungování NZDM**, navýšit kapacity terénního fungování NZDM v SVL Albrechtická, případně podpořit vznik ambulantního NZDM v této lokalitě.
- Vytvořit vhodné podmínky k tomu, aby se **školní metodici prevence** mohli plně účastnit aktivit LP (čas setkávání LP, navýšení kapacit ŠMP).
- Hledat nové možnosti, jak **zajistit zdroje financování pro organizace angažující se v jiných tematických oblastech**, než v těch vybraných pro vytvoření TAP, a zároveň nadále usilovat o zkompetentnění organizací a dalších aktérů sociálního začleňování k vlastnímu zajištění zdrojů financování.
- Zajistit **navýšení kapacit na terénní programy** (EUROTOPIA.CZ, Armáda spásy, sociální odbor MěÚ), zajistit **navýšení kapacit ambulantního adiktologického poradenství** (KrystalHelp).

Seznam tabulek

Tabulka 1: Sociodemografická data za město Krnov od roku 2000 do roku 2017	9
Tabulka 2: Srovnání vývoje indexu kriminality a počtu trestných činů v Krnově a ČR	12
Tabulka 3: Srovnání podílu osob v exekuci v Krnově a celé ČR	12
Tabulka 4: meziroční srovnání míry registrované nezaměstnanosti v Krnově.....	14
Tabulka 5: Priority a cíle evaluované na základě tematického zúžení.....	20
Tabulka 6: Srovnání výsledků šetření VRCHA v Krnově mezi lety 2016 a 2019	34
Tabulka 7: Statistika naplňování individuálních plánů uživatelů terénního programu Armády spásy v Krnově, 2018 a 2019	38

Seznam grafů

Graf 1: Počty příjemců dávek v hmotné nouzi v Krnově.....	13
---	----

Seznam schémat

Schéma 1: Postup při stanovování dopadů intervencí	16
--	----

Seznam obrázků

Obrázek 1: Administrativní mapa SO ORP Krnov	8
Obrázek 2: Mapa Krnova s identifikovanými sociálně vyloučenými lokalitami.	10
Obrázek 3: Stav exekucí v Krnově 2016.....	12
Obrázek 4: Stav exekucí v Krnově v roce 2019	13

Seznam příloh

Příloha 1: Propojení cílů, opatření a dopadů SPSZ

Seznam literatury

- SPOT (2013). *Situační analýza Krnov*. Dostupné z https://www.socialni-zaclenovani.cz/wp-content/uploads/SA_Krnov.pdf
- ASZ (2015). *Bytová situace v sociálně vyloučené lokalitě (Mánesova, Vrchlického, Alšova) v Krnově s ohledem na plánovanou rekonstrukci*. Dostupné z https://www.socialni-zaclenovani.cz/wp-content/uploads/9_Bytova_situace_v_SVL_v_Krnove.pdf
- ASZ (2015). *Strategický plán sociálního začleňování města Krnova pro období 2015 – 2018*. Dostupné z https://www.socialni-zaclenovani.cz/wp-content/uploads/SPSZ_2017_NOVE_LOGO.pdf
- ASZ (2017). *Výzkum bytových kapacit města Krnova*. Dostupné z https://www.socialni-zaclenovani.cz/wp-content/uploads/Tematicky_vyzkum_Krnov_bydleni_2017.pdf
- ASZ (2019). *Tematický akční plán pro oblast dluhové problematiky a sociálního bydlení ve městě Krnov 2019–2022*. Dostupné z https://www.socialni-zaclenovani.cz/wp-content/uploads/Krnov_TAP_ZOR7.pdf
- ASZ (2019). *Situační analýza Krnov. Analýza sociálního vyloučení na území města*. Dostupné z https://www.socialni-zaclenovani.cz/wp-content/uploads/Krnov_SA_ZOR7.pdf
- ASZ (2020). *Strategický plán sociálního začleňování města Krnova 2020 – 2023*. Dostupné z https://www.socialni-zaclenovani.cz/wp-content/uploads/Krnov_SPSZ-2020-2023_ZOR9.pdf
- ASZ (2020). *Zpráva z monitoringu naplňování SPSZ města Krnova pro období 2015-2018 prostřednictvím realizovaných projektů OPZ výzvy č. 26. ASZ*.
- Město Krnov (2016). *Vnímání pocitu bezpečí občanů Krnova, závěrečná zpráva*. Dostupné z https://www.krnov.cz/assets/File.ashx?id_org=7455&id_dokumenty=21690
- Město Krnov (2020). *Koncepce prevence kriminality města Krnova na léta 2020 až 2024*. Dostupné z https://www.krnov.cz/assets/File.ashx?id_org=7455&id_dokumenty=32273
- Lexikona, z.s. (2020). *Závěrečná zpráva o realizaci projektu*. Dostupné z http://www.lexikona.cz/assets/files/zaverecna_zprava_o_realizaci_projektu.pdf
- Šindlerová, I. (2020). *Bezpečnostní analýza 2019*. Město Krnov.

Příloha 1: Schéma propojení cílů, opatření a dopadů SPSZ

